

Uvodnik

Andrej Bratuž

Pomen obletnic in praznovanj

Ne mine leto, da bi se ne pojavljale bolj ali manj pomembne obletnice. Take, ki nas spominjajo na velike domače in svetovne dogodke, na začetke ali konce vsakovrstnih vojn in spopadov, na ustanovitve mednarodnih organizacij in zvez, v našem okolju pa kulturnih domov, društev, pevskih zborov itd., in take, ki so v zvezi z življenjem in delom pomembnih osebnosti. Včasih se zdi, da je naše delovanje še preveč vezano na same obletnice. Če pa upoštevamo, da se s takšno ali drugačno proslavo v nas oživlja spomin na osebnost, zgodovinski čas ali dogodek, ki jih nikakor ne smemo pozabiti, in da se v nas krepi zdrav nacionalni in socialni čut, so nam seveda tudi obletnice dobrodošle. Nekaterih se obvezno spominjamo leto za letom, npr. 6. septembra usmrtitve bazoviških junakov. Dan Prešernove smrti je postal praznik slovenske kulture. Še so nam živo v spominu Kosovelova in Kocbekova stoletnica ali življenjska jubileja Borisa Pahorja in Alojza Rebule. Kmalu se bomo začeli pripravljati na skorajšnjo stoletnico Gregorčičeve smrti. Odmevne so bile letošnje razstave ob stoletnici Bambičevega rojstva, te dni pa so v Podnanosu, nekdanjem Šentvidu pri Vipavi, potekale prireditve ob štiridesetletnici smrti skladatelja Stanka Premrla. Letošnje leto je bilo še posebej bogato okroglih obletnic, tako v evropskem merilu kot pri nas. Spominjali smo se npr. konca druge svetovne vojne in padca fašizma ter šestdesetletnice slovenskih šol v Italiji. Obletnice in praznovanja ob njih oživljajo zgodovinski spomin in poudarjajo vrednote, kot so svoboda, mir, pravičnost in razumevanje med narodi, imajo pa tudi povezovalno vlogo. Pomislimo samo na sodelovanje in zavzetost različnih komponent naše manjšine, ko je treba pripraviti npr. skupno proslavo, koncert ali razstavo in uresničiti še druge pobude v spomin na obletnico ali osebnost, ki nam vsem veliko pomenita. Takrat resnično odpadejo razlike in vsakovrstne ovire, ki nas še ločujejo, takrat se čutimo resnično ena sama skupnost. Na obletnice se navezujejo tudi državni prazniki, v Italiji npr. dan osvoboditve 25. aprila in dan republike 2. junija. Slednjega so za nekaj let ukinili, a so ga potem spet uvedli, kar je tudi prav. Spominjanje na dogodke, ki so odločilno vplivali na razvoj države, je potrebno in primerno. V Sloveniji je bil konec junija praznik slovenske državnosti. Ob 14. obletnici samostojne slovenske države je bila osrednja slovesnost na Trgu republike. Predsednik Janez Drnovšek je v svojem govoru dejal, da so Slovenci v teh letih upravičili obstoj svoje države. Pozitivno so jo razvijali in dosegali nadpovprečno gospodarsko rast. Predsednik je tudi podčrtal pogoste ocene, da je prav Slovenija najbolje izvedla prehod iz socialističnega v tržno gospodarstvo in pri tem najbolje ohranila socialna ravnotežja. Kakor vsako leto je konzulat Republike Slovenije v Trstu ob državnem prazniku priredil sprejem za krajevne oblasti in za predstavnike političnega, kulturnega in gospodarskega življenja naše manjšine.

14. rojstni dan matične domovine

Sprejem generalnega konzula RS ob Dnevu državnosti v Devinu

Foto Kroma

Intervju Prefekt vatikanske kongregacije dr. Franc Rode

"V pozabi zgodovine stoji evropska kriza!"

Gospoda prefekta Kongregacije za ustanove posvečenega življenja in družbe apostolskega življenja, nekdanjega ljubljanskega nadškofa in slovenskega metropolita dr. Franca Rodeta, naši bralci in vsi mi dobro poznamo. Kot prvi mož slovenske Cerkve je vedno imel izjemno tesen in naklonjen odnos do vseh Slovencev in tudi do nas, ki živimo v Italiji. Novi glas je kljub številnim obveznostim redno bral in cenil naše delo; vse, ki delamo, da bi iz tedna v teden oblikovali dostojen in na krščanskih temeljih sloneč tednik, pa je msgr. Rode vedno vzpodbujal, naj vztrajamo in ostanemo zvesti resnici, ter nam vedno stal ob strani. Ko je odšel na pomembno mesto v Cerkvi v Vatikan, smo vedeli, da ga bomo pogrešali in prav zato smo se odločili, da ga obiščemo in z njim pripravimo daljši pogovor. Nikdar se namreč v dvatisočletni zgodovini Cerkve ni zgodilo, da bi kakšen Slovenec zasedel v Cerkvi tako visoko in odgovorno mesto, kakršnega ima danes dr. Franc Rode. Rad je pristal na pogovor in našel tudi čas, da se je z nami srečal, za kar se mu v svojem in v imenu naših bralk in bralcev iskreno zahvaljujemo.

Iskrena hvala, da ste pristali na pogovor, in kot prvo vprašanje bi Vas prosili, da nam poveste, kakšno je pravzaprav Vaše delo v Vatikanu, katere so odgovornosti in pristojnosti Vašega dela v Cerkvi.

Moje delo sega na bogato in obširno področje cerkvenega življenja, ki so ga s svojim zgledom in svojo mislijo zaznamovali redovni ustanovitelji Benedikt, Bernard, Bruno, Dominik, Frančišek, Ignacij, Vincencij Pavelski, Don Bosco in mnogi drugi, pa cela vrsta izrednih žena od Klare Asiške, Terezije Avilske, Angele Merici pa do matere Terezije iz Kalkute, ustanoviteljice Misijonark ljubezni. Vse te redovne skupnosti, vsa ta duhovna dediščina sodi v pristojnost naše kongregacije. Redovništvo predstavlja danes največjo organizirano skupino v Cerkvi. Vseh redovnikov in redovnic je bilo leta 2002, od takrat imamo zadnje podatke, 975.484. Od teh je 137.724 duhovnikov, 54.828 redovnih bratov in 782.932 redovnih sester. Za temi številskami se skrivajo posamezne usode z vsem svojim plemenitim hotenjem, svojimi načrti, svojimi uspehi, pa tudi bolečimi porazi. Tako v našo pristojnost sodi pregled in odobritev novih redovnih pravil, priznanje novih redovnih

skupnosti, združevanje različnih redov s podobno duhovnostjo, odpiranje novih ali zapiranje usahljenih samostanov, potrjevanje novoizvoljenih predstojnikov in predstojnic, pa tudi spregled slovesnih zaobljub, dovoljenje za bivanje izven samostana in odpustitev iz skupnosti. Sem sodi nakup ali prodaja nepremičnin, če njihova cena presega po zakonu določeno vsoto.

/stran 3
Jurij Paljk

Literarna nagrada

Petnajstega Kresnika za najboljši slovenski roman v letu 2004 je prejel Alojz Rebula

Sveta Mohor in Fortunat

Goriški nadškof De Antoni je predstavil skorajšnje slavje ob praznovanju zavetnikov F-Jk v Ogleju

Mimogrede

"Cerkve želi tudi danes in v prihodnje tvorno sodelovati v duhovni in moralni prenovi človeka in naroda."

Msgr. Alojzij Uran, 25. junija 2005

Slovinci v Kanadi

Srebrni jubilej župnika Valentina Batiča

V nedeljo, 12. junija, je župnijska skupnost župnije Marije Pomagaj slavila srebrni jubilej župnika Valentina Batiča CM. Cerkev je bila tokrat do kraja polna sedanjih in nekdanjih župljanov. Prisotni so bili otroci in odrasli v narodnih nošah. Srebrnomašniški jubilej je privabil številne primorske rojake posebno iz Ajdovščine. Iz Slovenije so prihiteli trije bratanci, in sicer Jože Pegan iz koprške škofije, Ivan Gregorc, župnik iz Brežnice, ter Lojze Furlan iz koprške stolnice. Somaševal je tudi njegov redovni sobrat župnik Ivan Plazar CM. Kljub izredni vročini je bogoslužje teklo nemoteno. Združena pevska zbor sta izredno povzdignila slovesnost. Po evangeliju je srebrnomašnikov bratranec g. Jože Pegan z izbranimi pri-

srčnimi besedami čestital svojemu bratranču k njegovemu katerega je izhajalo vabilo za slehernega kristjana v službo

mu jubileju, hkrati pa je svoj nagovor pomenljivo navezal tudi na nedeljski evangelij, iz

božjemu ljudstvu. Pred sklenitvijo bogoslužja je stopil pred oltar župljan go-

spod France Pajk. V imenu župnijske skupnosti pri župnji Marije Pomagaj mu je izrekel tople čestitke k jubileju, hkrati pa se mu je tudi zahvalil za njegovo predanost in požrtvovalnost župnijskemu občestvu ter mu zaželel obilo dobrih želja in uspehov pri nadaljnjem pastoralnem delu.

Po službi božji je srebrnomašnik vse povabil v dvorano, kjer sta mu združena zbor zapela tri priložnostne pesmi. Nekdanji ženski mladinski šolski zbor pri župnji Marije Pomagaj pa je ob spremljavi instrumentalnega ansambla zapel tri priljubljene mladinske pesmi. Voditeljica zborja je nato povabila vse prisotne, da so zapeli staro Marijino pesem "Marija Pomagaj nam sleherni čas". Otroci v narodnih nošah so mu potem izročili šopke rož. Srebrnomašnik se je vsem prisrčno zahvalil in vse povabil na dobro pripravljeno zakusko.

FH

Maša za domovino

V stolni cerkvi sv. Nikolaja v Ljubljani je 25. junija 2005 ljubljanski nadškof msgr. Uran vodil evharistično bogoslužje ob Dnevu državnosti. Z njim je somaševalo 18 duhovnikov, med njimi pet vojaških duhovnikov. Navzoči so bili predstavniki diplomatskega zbora, med njimi apostolski nuncij v Sloveniji Santos Abril y Castelló, političnega življenja, predstavniki pravoslavne in evangeličanske

Cerkeve ter muslimanov in seveda številni verniki. V začetku je kvartet pihal orkestra Slovenske policije zaigral slovensko himno, ki ji je sledila evropska himna v izvedbi kvinteta pihal orkestra Slovenske vojske. Nadškof se je v homiliji spomnil krščanskih korenin na Slovenskem. Cerkev je zraščena z zemljo in ljudmi, je njihov drugi dom, kjer so se od nekdaj zbirali, izobraževali in utrjevali v narodni zavesti. "Slovenski človek je gradil svojo kulturo predvsem z molitvijo, delom in pesmijo." Slovenski narod se je na poseben način poenotil v času osamosvajanja. "V našo samostojnost in neodvisnost je vtkana tudi molitev." Cerkev želi tudi danes in v prihodnje tvorno sodelovati v duhovni in moralni prenovi človeka in naroda, je še povedal msgr. Uran.

Na Sveti Gori

Duhovni seminar p. Jamesa Manjackala

Center Kraljice miru Kurešček prireja v letošnjem juliju duhovni seminar na temo Vsemogočni zdravnik - Jezus v evharistiji, ki ga bo vodil katoliški duhovnik iz Indije oče James Manjackal. Oče James, rojen leta 1946 v Kerali v južni Indiji, pripada Misijonski družbi sv. Frančiška Saleškega. V službi evangelizacije obišče veliko držav, je avtor nekaj

knjig in mnogih člankov; piše tudi pesmi s krščansko vsebino. V letošnjem mednarodnem letu sv. evharistije posveča svoje besede na seminarjih predvsem tej temi. Leta 1975 je prejel posebne karizme (darove Svetega Duha) in postal karizmatični pridigar. Od takrat je vodil več kot tisoč duhovnih obnov in seminarjev, na katerih se je

zgodilo mnogo telesnih in duhovnih ozdravljenj. Ima poseben dar spoznanja; kadar moli, zapre oči in jasno vidi (kot na ekranu) imena oseb, ki ozdravljajo, včasih pa tudi del telesa, ki ga Gospod takrat ozdravlja. Več o očetu Jamesu najdete na njegovi spletni strani: www.jmanjackal.net. Njegov letošnji seminar v Sloveniji bo potekal na dveh krajih: 12. in 13. 7. 2005 v baziliki Matere Božje na Sveti Gori nad Solkanom (pri Novi Gorici) in od 14. do 17. 7. 2005 pri Mariji Kraljici miru na Kureščku pri Ljubljani, kjer bo en dan (četrtek, 14. 7.) namenjen le duhovnikom, redovnikom,

redovnicam, bogoslovcem in semeniščnikom. Na Sveti Gori bo potekal

seminar v torek, 12. 7., od 14. ure do 20. ure in v sredo, 13. 7., od 9. ure do

20. ure. Oba dneva bo ob 17. uri sv. maša in za njo molitev za ozdravljenje. Med odmorom si bodo udeleženci lahko naročili obrok prehrane po zmerni ceni v gostišču poleg cerkve. V primeru velikega števila udeležencev je koristno vzeti s seboj zložljivi stolček. Nujna zdravniška pomoč bo zagotovljena. Več informacij o seminarju lahko dobite po telefonu 00386 51 342 702 (p. Vid) in na spletni strani www.kurescek.org. Vstop na seminar je prost! Vsi prisrčno vabljeni na duhovno osvežitev v vročici sodobnega časa!

p. Vid Lisjak, OFM

Duhovniki pomagajo vsem. Pomagaj vsem duhovnikom.

39 tisoč škofijskih duhovnikov vsak dan oznanja evangelij po župnijah med ljudmi in nudi vsem ljubezen, tolažbo in upanje.

Da bi lahko nadaljevali svoje poslanstvo, potrebujejo tudi tvojo konkretno pomoč: prispevek za vzdrževanje duhovnikov.

Te darove zbira Osrednji inštitut za vzdrževanje duhovnikov (Istituto Centrale Sostentamento Clero), ki jih razdeli med vse duhovnike, zlasti med tiste, ki delujejo v najbolj potrebnih skupnostih in bodo tako lahko računali tudi na velikodušnost vseh.

Če želiš vedeti, kako lahko prispevaš svoj dar, kliči brezplačno številko **800.01.01.01**

Darovi za vzdrževanje duhovnikov. Podpora številnim za dobro vseh.

Svoj prispevek lahko nudiš na štiri načine:

- Poštni tekoči račun št. 57803009
- Kreditne kartice: s kartico CartaSi in s klicem na brezplačno telefonsko številko 800.82.50.00 ali prek interneta na naslovu www.sovvenire.it
- Bančno nakazilo na glavnih italijanskih bankah
- Neposredno na Inštitutu za vzdrževanje duhovnikov (Istituto Sostentamento Clero) v svoji škofiji.

Prispevki so odtegljivi:

Kdor želi, lahko svoje prispevke Osrednjemu inštitutu za vzdrževanje duhovnikov (Istituto Centrale Sostentamento Clero) v znesku do največ 1032,91 evrov letno odbije od celote svojih prihodkov za izračun davčne prijave Irpef ter povezanih deželnega in občinskega dodatka.

Kresovanja

Kresovanja po naših vaseh

SELCE: v petek, 24. t.m., je tradicionalni svetoivanski kres spet zagorel v Laškem. Z ustanovitvijo društva Jadro se je začela obnavljati tradicija; najprej skoro neopazno v Ronkah,

nato v kraju Križada nad Polačami, ob morju, pri sprejemnem centru Gradina pri Doberdobu, v sodelovanju z vaško mladino, letos pa v Selcah skupaj z društvom Tržič. Letošnje čarobno kresno noč smo proslavili z družabnostjo ob pijači in glasbi. Sodeloval je harmonikar Egon Tavčar z Opčin. Ob poletnem enakonočju sta društvi Jadro in Tržič tudi nagradili tri najlepše vence (na sedem ocenjenih) iz poljskega cvetja, ki so jih za to priložnost sestavile Alessandra Pahor iz Tržiča (prva nagrada), Štefanja Pahor iz Ronk (druga nagrada) in Susi Pacor iz Tržiča (tretja nagrada). Najlepši venec bo okrasil društvene prostore v Romjanu in zamenjal prejšnjega, ki ga smo zažgali kot "dar" magični moči ognja in tako pustili za seboj vse stare dogodovščine in tegobe ter si s tem zagotovili srečo, udobje in nov začetek življenja.

ŠTANDREŽ: na Štandreškem sta zagorela dva kresova, najprej v Jeremitišču v torek, 21. t.m., kjer je bil tudi priložnostni kulturni program. V četrtek, 23. t.m., pa se je na bregu Soče dvignil visoko v nebo najvišji goriški kres.

DOBERDOB: na predvečer sv. Janeza je zagorel zelo velik kres ob centru Gradina. Zbralo se je precej ljudi, več kot običajno, zlasti otrok in mladih.

SV. IVAN V GORICI: na sedežu duhovnije sv. Ivana se je prejšnji petek zbralo res veliko ljudi za praznovanje farnega zavetnika in kresovanje. Svečano bogoslužje je vodil

provincial slovenske Družbe Jezusove p. Janez Poljanšek, ob njem so somaševali upravitelj duhovnije p. Mirko Pelicon, msgr. Cvetko Žbogar, g. Stanko Jericijo in predstojnik goriških jezuitov p. Gino Dalla Vecchia. Pri pridigi je p. Poljanšek poudaril pomembnost življenja in pozitivnega gledanja na odnose; vedri in veseli odnosi naj bodo zakoreninjeni v naši skupnosti, je rekel; to nas uči tudi Janez Krstnik, ki se je razveselil srečanja z Jezusom, ko je bil še v materinem telesu. Mašo so s svojim občutkom za sakralno umetnost požlahtnili fantje pevske skupine Musicum, ki so zapeli mašo Davida Bandellija. Ob koncu bogoslužja je v slovensko duhovnijo prišel nadškof Dino De Antoni, ki se je rad ustavil na koncertu po njej in tudi ob kresu na dvorišču za cerkvijo, ki so ga pripravili birmanci. Preden se je poslovil od naše skupnosti, je poklical k sebi številne otroke, se z njimi očetovsko pogovoril in poigral v veselje vseh navzočih. Kresovanje je tokrat animirala Nadja Fabris, p. Mirko pa je poudaril, da kres naznanja svetlobo, ki jo bomo proslavili čez šest mesecev, za Božič. Prijetno slavlje se je sproščeno zavleklo ob bogato obloženih mizah, ki so jih pogrnile skrbne gospodinje, in ob petju, sklenilo pa z občuteno Zdravljico.

Po sklepu goriškega občinskega sveta

Jeremitišču se obetajo boljši časi

Goriški občinski svet je na predvečer sv. Ivana, v četrtek, 23. junija, odobril sklep, ki določa smernice za spremembo splošnega regulacijskega urbanističnega načrta goriškega občinskega ozemlja. Ta sprememba še posebej zanima prebivalce Jeremitišča, saj je s tem sklepom zaselek izvzet s področja tovarnega postajališča in ni več podvržen razlastitvenim po-

stopkom za gradnje raznih infrastruktur. Za celotno področje Jeremitišča sta sedaj predvidena dva urbanistična posega: obnova obstoječih stanovanj in zelene površine. S tem sklepom se je konkretno začelo reševanje obstoja in razvoja Jeremitišča. Gre sicer za prvi korak, vendar npravnani v pravo smer. Naslednji sklep goriškega občinskega sveta bo namenjen odobritvi konkretnih sprememb regulacijskega načrta in določitvi parcel, kjer bodo

lahko obnavljali stanovanja, in površin, ki bodo namenjene kmetijskim dejavnostim in ureditvi zelenih območij. Na goriški občini obljublajo, da bodo naslednji korak naredili letos jeseni. Domačini pričakujejo, da bodo v letošnjem letu lahko začeli konkretno načrtovati posege na svojih domovih. Občini predlagajo, da bi s spremembo regulacijskega načrta lahko obnovili in preuredili stanovanja tudi z uporabo prostorov, ki so bili namenjeni drugim dejavnostim, in z možnostjo razširitve vsaj za 25% prostornin.

Jeremitarji so s pismom 29. aprila letos, ki ga je podpisala velika večina lastnikov in

uporabnikov nepremičnin, opozorili goriškega župana, odbornika za javna dela in slovenskega odbornika Terpina na nevezdržno zavlačevanje glede sprememb regulacijskega načrta za Jeremitišče in zahtevali, da se zadeva premakne z mrtve točke še pred letošnjimi poletnimi počitnicami. Do tega je res prišlo in domačini so se vsaj delno oddahnili in pridobili več zaupanja v občinsko upravo. Pri tem je treba omeniti, poleg prizadevanj domačinov, tudi večkratne posege štandreškega rajonskega sveta, slovenskega odbornika Terpina, občinskih svetovalcev večine in slovenske konzulte pri goriški občini.

Jeremitišče / Skultura 2001

Mladi kiparji iz Ljubljane ustvarjali v naših krajih

Štandreški rajonski svet je v sodelovanju z vsemi vaškimi društvi že tretjič priredil kiparsko srečanje Skultura 2001, ki vrsto let bogati in plemeniti širši štandreški prostor. Od 20. do 26. junija so se na Jeremitišču zbrali štirje kiparji, študentje ljubljanske Akademije za likovno umetnost. Jeremitišče je cel teden imelo v gosteh Talo Lumbar, Bojana Puklovca, Zorana Pozniča in Gajo Zornada. Mladi umetniki so se v času bivanja pri nas merili s kamnom in brezoblično maso preoblikovali v figure in podobe, ki naj bi na nikogaršnji zemlji na mejnem prehodu Vrtojba predstavljali padec meja, tako fizičnih kot mentalnih.

Tja bodo kiparska dela namestili oktobra, ko jih bodo na 3. srečanju kiparjev (8. -15. oktobra) tudi predstavili. Javnosti bo takrat na voljo tudi zajeten katalog, ki bo vseboval portrete posameznih umetnikov in oris njihovih del. Prihod ljubljanskih študentov v Štandrež pomeni

Foto DP

zaključek projekta, s katerim so leta 2003 na Jeremitišču povabili študente z Akademije lepih umetnosti iz Benetk, šole mozaikov iz Spilimberga in lesarske šole iz Nove Gorice, ki so za svoje izdelke uporabljali les in kovine.

Organizatorji so pred štirimi leti prvič uspešno izpeljali po-

budo Skultura 2001 ob 1000-letnici prve omembe Gorice v javnem dokumentu. Umetniški podvig je takoj požel veliko odobravanja na Goriškem na tej in oni strani meje, ker predstavljajo gostovanja študentov za naše kraje veliko pridobitev na umetniškem področju predvsem zato, ker so izklesane umetni-

ne dobile svoje trajno domovanje ravno v Štandrežu in okolici. Marjan Breščak, eden izmed glavnih pobudnikov Skulture 2001, nam je povedal, da je bil njihov namen že od vsega začetka obogatiti domačo vas: "Lepo je videti, da se ljudje sprehajajo po Štandrežu in ob tem občudujejo umetnine, ki so nam jih pustili mladi kiparji iz Slovenije, Italije in tujine." Šolo iz mozaikov v Spilimbergu namreč obiskuje veliko tujih študentov: v Štandrež so leta 2003 prišli tudi mladi Nemci in Danci. "Eden izmed poglavitnih ciljev tega projekta", je še poudaril gospod Breščak, "je seznanjanje vseh študentov, ki se pri nas mudijo, z našimi kraji in z našo realnostjo. Živimo namreč v obmejnem prostoru, ki je za mnoge povsem neznan pojem. Pomembno je, da se tudi mladi, ki nimajo neposrednega stika z mejo, zavedajo, kaj pomeni v konkretnem življenju padec meje."

Na vprašanje, zakaj so se odločili taki pobudi dati umetniški predznak, nam je Marjan Breščak odgovoril, da je v naših krajih tovrstnih projektov premalo. Premalo pozornosti se po njegovem mnenju daje vrednotenju umetnosti, predvsem pa mladim umetnikom.

M_A

V okviru svetoivanskih slovesnosti

Glasba pod cerkvenim obokom

V petek, 24. junija 2005, je bil v cerkvi sv. Ivana v Gorici zaključni nastop, s katerim je Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel zaključil svoje šolsko leto. V sodelovanju s Slovenskim pastoralnim središčem in z Združenjem cerkvenih pevskih zborov je pripravil lep glasbeni spored in z njim obogatil slovesnosti ob praznovanju sv. Janeza Krstnika, zavetnika slovenske duhovnije v Gorici.

Koncert se je začel po sv. maši. Uvodni orgelski skladbi v izvedbi Mirka Butkoviča, študenta Akademije za glasbo v Ljubljani, je sledil nastop Pevske skupine Musicum, ki deluje v okviru ArsAteljeja, njen umetniški vodja pa je Matjaž Šček. Izvedla je dva Gallusova moteta: O veneranda Trinitas in O beata Trinitas. Nato sta Damijan Klanjšček (rog) in Simone Peraz (čembalo) zagrata J. Haydna St. Anthony

Foto DPD

Chorale, Rebeka Bernetič (kljunasta flavta) in Damijana Čevdek (čembalo) pa Barsantijev Adagio iz Sonate v F-duru. Sledila sta Preludij in Corrente A. Corellija v izvedbi Jerice Klanjšček (prečna flavta), Rebeke Bernetič (alt kljunasta flavta) in Micheleja Schincariola (kitara) ter Adagio in Allegro iz Sonate v G-molu B. Marcella, ki sta ju izvajala Marcello

Cassese (violončelo) in Simone Peraz (čembalo). Za zaključek so se s kora po-

novno oglasile orgle. Mirko Butkovič je zaigral pet variacij, ki jih je na temo Salve Regina ugledal P. Cornet. Celotni spored ter petje in igra nastopajočih so po že ustaljeni navadi iz prejšnjih let primerno zaključili delovanje centra Komel v šolskem letu 2004-2005, obnem pa so lepo dopolnili svetoivansko slovesnost.

AB

Kratki

Primorski kulturni dnevi na Koroškem

Dne 22. t.m. so se v Kulturnem centru Bratuž sestali predstavniki Zveze slovenske katoliške prosvete iz Gorice, Slovenske prosvete iz Trsta in Krščanske kulturne zveze iz Celovca in izdelali okvirni program sodelovanja med Primorsko in Koroško. Največ pozornosti so posvetili večdnevni kulturnim izmenjavam, ki potekajo v oktobru. Letos bodo 23. Primorski kulturni dnevi na Koroškem od 15. do 23. oktobra. Sodelovalo bo več skupin na različnih kulturnih področjih. Obeta se bogat prikaz primorske kulturne ustvarjalnosti.

Za skupno kulturno pobudo

Predstavniki kulturnih zvez iz zamejstva in Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti so se dogovorili za skupno kulturno pobudo, ki naj bi predstavila manjšinsko ustvarjalnost v raznih sredinah Slovenije. Do odgovora je prišlo na srečanju, ki se je 22. junija začelo v KC Bratuž in nadaljevalo v Steverjanu.

Katalog o slovenskih umetnikih na Goriškem 1914-1945

Imenitna umetnost primorskih velikanov

V petek, 17. junija, je dr. Irene Mislej, direktorica Pilonove galerije v Ajdovščini, pripravila s sodelavkami lepo obiskano tiskov-

meti čas in prostor, v katerem so naši umetniki živeli. Katalog, ki ga je lepo oblikoval Ranko Novak, v njem pa so študijski eseji dr. Irene Mislej, je

je tudi nujno pomanjkljiva, je bila izjemno natančna dr. Irene Mislej, saj po njenih besedah ne prostor ne spomin ne dovolujeta preštevanja umetnikov in opusov, da bi pregled lahko bil enciklopedično natančen in izčrpen. To pa tudi ni bil namen razstave. Prej gre za "izlet" v preteklost z namenom, da bi si priklicali v spomin nekaj izkušenj in doživetij iz hudih časov, ko je bila narodnostna in osebna identiteta v smrtni nevarnosti.

Razstava v Pilonovi galeriji v Ajdovščini **Slovenski umetniki na Goriškem 1914-1945** je pravzaprav mozaik avtorjev, krajev in upodobljenec, vsak se ga lahko loti na svoj način, obstaja pa neki itinerar, ki ga je avtorica ustvarila, ko je sicer zelo kompleksno vsebino uredila v poglavje.

"Spomin pomaga pri utrjevanju samozavesti, predvsem ko se spuščamo v avanturo neobremenjeno, brez predsodkov

in z resno namero odkrivati resnico. Življenje ob meji več kul-

Tone Kralj,
Primorski Kurent,
1942, olje/platno

no konferenco, da bi predstavila pravkar izdan katalog o razstavi, ki je sedaj na ogled v Pilonovi galeriji in je pomembna tudi za vse nas, saj so primorski umetniki pred drugo svetovno vojno živeli in delali na Goriškem na obeh straneh današnje državne meje. Naslov razstave je zelo poveden: Slovenski umetniki na Goriškem 1914-1945.

Avtorica razstave in kataloga je seveda dr. Irene Mislej, ki je posvetila vrsto let svojega študija prav proučevanju primorskih likovnih umetnikov, a, kot je sama povedala na predstavitvi, tudi tistim slikarjem in kiparjem, ki so se narodnostno sicer izgubili, ali pa so živeli nekje na narodnostni meji. Povedala je tudi, da je potrebno imeti ob raziskovanju življenja teh umetnikov veliko mero obzira, človeške občutljivosti in seveda je potrebno tudi razu-

pospremil istoimensko razstavo, ki jo je Mislejeva postavila v Pilonovi galeriji v Ajdovščini, kjer je na ogled že od začetka maja.

Razstava **Slovenski umetniki na Goriškem 1914-1945** pokriva obdobje tridesetih, s svetovnimi in domačimi dogodki polnih let minulega stoletja, in želi predstaviti prostor ter umetnike v različnih trenutkih. Izbor umetnikov upošteva pretežno na Goriškem rojene protagoniste, izjemoma vključuje še tiste, ki so v širšem pomenu Primorci ali so delovali na tem območju.

Razstava je izrazito študijske narave, kar je razvidno tudi na platnici kataloga, saj je tak njen podnaslov in je sad razmišljanja daljšega časovnega loka. Tako

Gregorij Scitljan,
Veno Pilon, 1923,
olje/platno

tur pa zahteva še strpnost do drugih in drugačnih. Z razumevanjem razlik se lahko doko-

pljemo do globljih spoznavanj o skupnem človeškem značaju izročil in vsebin likovne umetnosti, ki se je v različnih okoliščinah in obdobjih rodila na naših, goriških tleh," je lepo zapisala dr. Irene Mislej v uvodu

Dr. Irene Mislej (foto JMP)

ki "svojemu" katalogu, ki bo gotovo odlično gradivo za nadaljnja raziskovanja, kar je tudi želja vodje Pilonove galerije, ki pravzaprav s svojim delom odpira pot generacijam mlajših umetnostnih zgodovinarjev.

Tiskovna konferenca je bila lepa predvsem zato, ker smo lahko tisti časnikarji in umetnostni zgodovinarji, ki nas zanima naše primorsko slikarstvo in nasploh naša umetnost, spregovorili z dr. Mislejevo o še vedno odprtih vprašanjih in ne dovolj poznanih likovnikih, kot so Čargo, Pilon (morda je prav

zasluga dr. Mislejeve, da je le-ta danes najbolj poznan!), Sirk, Marussig, Cralli, Bambič, Cenis-Česnik, če omenimo samo najbolj poznana imena. Vse te umetnike bi morali Slovenci natančno preučiti, zbirati njihova dela, vedeti o njih veliko več, kot pa vemo. Razstave ne gre zamuditi, kot tudi podpiramo z veseljem idejo dr. Irene Mislej, da bi v našem prostoru naredili razstavo tistih slovenskih umetnikov, ki so študirali v Italiji v času fašizma!

JUP

Mavhinje / 6. Zamejski festival amaterskih dramskih skupin

Nadaljujejo se, žal, kakovostno skromni gledališki večeri

Po tridnevem premoru je mavhinjski trg v četrtek, 23. t.m., spet preplavila množica gledalcev, ki so prišli v prijazno kraško vasio pod Grmado, da bi si ogledali dve predstavi od 12 še na sporedu letošnjega 6. Zamejskega festivala amaterskih dramskih skupin. Prva je pod velikim šotorom na dvorišču nekdanje osnovne šole nastopila gledališka skupina SKD Tabor z Opčin. Mladi igralci so v režiji Tomaža Kalca predstavili njegovo "multimedialno" odrosko zamisel Collander - Maneken s Cola, ki je, ne povsem po neki vsebinski oz. uprizoritveni logiki, segala z odrskega prostora v dvorano. V fragmentarno lepljenko so s pomočjo videoposnetkov, na katere so moteče vplivale tonske in svetlobne napake ob samem izvajanju, skušali ob skupinski sceni in kostumski ekstravagantni uredništvu zgnesti svoje kritične poglede na le površinsko

bliščeči svet mode, prepoln korupcije, pridobitniškega pohlepa in zločinskih naklepov. Nejasne idejne sporočilnosti in večkrat okorne izved-

Foto Kroma

bene rešitve so sicer rušile, kar so si nastopa željni igralci prizadevali posredovati publiki. Za tem nekonvencionalnim, novih izraznih dimenzij

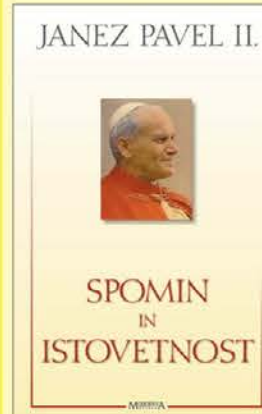
iščočim nastopom, je oder na prostem osvojilo deset ne ravno rosnih lepotic dramske skupine KD Sovodnje ob Soči, ki se je ob energičnem nastopu

veliko mero ironije in avtoironije predstavile parodijo razvpih, kar pritlehnih tekmovalcev, na katerih izbirajo lepotic za prav tako vsebinsko ničvredne televizijske oddaje. Njihovi posamični, pa tudi skupinski nastopi, še posebno v klasičnem plesu, so bili povod za smeh, kakor tudi zabavni nastopi zbora v različnih preoblekah. Petkov večer se je začel s posvetom o ljubiteljskem gledališču. Gledališki delavci na ljubiteljskem področju - med temi Maja Lapornik, Matejka in Lučka Peterlin, Nerina Švab -, člani žirije in podpredsednica domačega društva Daria Gherlani so vzeli v pretres svetle in temne strani zamejskega ljubiteljskega ustvarjalnega dela. Po mnenju večine izmed njih je le-to kar živo, kar je razvidno tudi iz letošnjega festivala, na katerem pa sta žal zelo opazna tudi zastoj rasti in nazadovanje kakovosti. Tekmovalni značaj festivala je spodbuden za nastopajoče, a prav zato zahteva temeljitejšo pripravo. Organizator bi sicer moral spremeniti festivalski, malce okosteneli pravilnik.

zgovorne napovedovalke ob valetah potegovalo za naslov Miss Sovodnje over 50. Pogumne sovodenjske žene so sprejele izziv Vesne Tomsič in z

/ dalje 10
VO

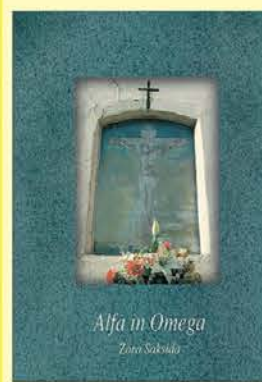
NOVO PRI GORIŠKI MOHORJEVI DRUŽBI

JANEZ PAVEL II.
SPOMIN IN ISTOVETNOST
v sozaložbi s
Celjsko Mohorjevo družbo in
Mohorjevo Celovec
Cena: 23,00 evrov

DORICA MAKUC
PRIMORSKA DEKLETA V NEMČIJO GREDO
Cena: 14,00 evrov

ZORA SAKSIDA
ALFA IN OMEGA
Cena: 10,00 evrov

TATJANA ROJC
POGLEDI IN NOVE RAZSEŽNOSTI SLOVENSKEGA PESNIŠTVA OD PREŠERNA DO KOSOVELA
Cena: 10,00 evrov

Dobite jih v slovenskih knjigarnah in na sedežu Goriške Mohorjeve družbe, Travnik 25 v Gorici

Za naš jezik

Vrednost ali vrednota?

Ko sem se sprehajala po mestu, sem naletela na lepake z italijanskim napisom *I valori dell'Europa*. Kako bi se to povedalo po slovensko, sem se vprašala. Trditev je namreč dvoumna, saj se beseda *valore* lahko nanaša tako na materialni kot na duhovni svet. Slovenščina je v tem primeru natančnejša: za duhovnost uporabljamo besedo **vrednota**; med duhovne vrednote štejemo *resnico, ljubezen, svobodo* in druge. Poznamo družbene in osebne vrednote, estetske in moralne vrednote, ki jih nekateri visoko cenimo in jih skušamo ohranjati. Kadar pa govorimo o materialnih dobrinah, takrat govorimo o njihovi **vrednosti**. Da vemo, koliko lahko zahtevamo za prodajo hiše, moramo določiti njeno *vrednost*, ki se navadno računa v denarju. Tako ima nakit, ki ga nosimo (uhani, ogrlica, zapestnica, ura), lahko veliko ali majhno vrednost. Dandanes raje nosimo bižuterijo, saj je nevarno hoditi po svetu z dragocenim nakitom na sebi. *Vrednot* pa nam nihče ne more ukrasti, saj so shranjene v naši duši... Nedvomno bi morali v prej omenjenem primeru prevesti stavek *I valori dell'Europa* v **Evropske vrednote**. Če pa pomislim, da Evropska unija bolj ceni denar kot duhovne vrednote, saj je vendar v glavnem domena bankirjev in gospodarstvenikov, potem bi mogoče bil boljši prevod *Vrednost Evrope!*

V Kopru knjiga, v Trstu pa razstava odpeljanih likovnih del iz Istre Le Cerkev je lastnica istrskih del, ki so na ogled v Revoltelli

V Trstu v muzeju Revoltella

V Muzeju Revoltella v Trstu so v sredo, 22. t.m., slovesno odprli razstavo umetnin z Obale, ki so jih italijanske oblasti med drugo svetovno vojno odpeljale v notranjost Italije. Razstavo z naslovom *Histria* je odprl italijanski minister za kulturne dobrine Rocco Buttiglione, ki je ob tej priložnosti dejal, da morajo umetnine postati "most med Italijo in Slovenijo". V muzeju Revoltella bo do 6. januarja 2006 razstavljenih 21 del, nastalih od sredine 14. do sredine 18. stoletja, katerih avtorji so sloviti italijanski mojstri, kot so Paolo Veneziano, Alvise Vivarini, Alessandro Algardi, Giambattista Tiepolo ter Vittore in Benedetto Carpacio.

Dela so bila leta 1940 odnesena iz piranskih cerkva sv. Jurija, sv. Štefana in Marije Tolažnice, koprškega Pokrajinskega muzeja, piranske občinske palače, nekdanje piranske bolnišnice in koprškega samostana sv. Ane. Umetnine so bile desetletja spravljene v skladiščih in depojih, pred nekaj leti pa so jih restavrirali na pobudo nekdanjega državnega sekretarja na italijanskem ministrstvu za kulturo Vittoria Sgarbija.

Ob Sgarbijevi prisotnosti je razstavo odprl italijanski minister za kulturne dobrine Buttiglione.

"Seveda se ne nameravam odpovedati svojim pravicam do teh del," je po poročanju italijanske tiskovne agencije Ansa dejal Buttiglione, "vendar želimo izvajati te pravice v duhu sprave, obojestranskega odpuščanja in skupnega evropskega državljanstva".

Po Buttiglionejevih besedah je, ob zaščiti pravic istrskih optantov glede teh umetnin, treba omogočiti, da slednje postanejo sredstva dialoga in srečanja med latinskim in slovanskim svetom, med Trstom in njegovimi sosedi, s premoštvijo grozot, ki so se zgodile na škodo Trsta, pa tudi tistih,

ki so se zgodile "na slovanskem ozemlju proti Slovonom".

O dokončni lokaciji umetnin, glede katere poteka spor s slo-

venskimi verskimi oblastmi, pa je Buttiglione po poročanju agencije Ansa dejal, da odločitev še ni bila sprejeta. Po njegovih besedah se skuša najti spodobno in primerno lokacijo. "Obstaja zelo zanimiv projekt. Upam, da se bo uredničil," je dejal Buttiglione. Razstavo *Histria* je priredilo italijansko ministrstvo za kulturne dobrine, postavilo pa jo je

deželno nadzorništvo za arhitektonske dobrine Furlanije-Juljske krajine (F-Jk) s prispevkom optantskega Nacionalnega združenja za Juljsko

je predstavljena problematika vrnitve umetnin iz treh obalnih mest, ki so bile leta 1940 pa tudi pozneje iz obmejnih krajev z oblastnim ukrepom umaknjene globlje v Italijo in so do danes tam tudi ostale. Knjiga v slovenščini, italijanščini in angleščini prinaša dva uvodna zapisa, enega je prispeval minister za kulturo Vasko Simoniti, tri temeljne razprave ter likovne in dokumentarne predloge, je v sporočilu za javnost zapisal urednik knjige Jože Hočevnar. V razpravi z naslovom *V Italiji ostale umetnine iz Kopra, Izole in Pirana* avtorica Sonja Ana Hoyer razčlenjuje potek in posledice umika teh umetnin iz obmejnega območja, njihovo varstvo v raznih depojih po Italiji, trud slovenske spomeniškovarstvene in muzejske stroke za njihovo evidentiranje ter prizadevanja stroke za njihovo vrnitev.

V razpravi *Seznam iz Kopra, Izole in Pirana* umaknjenih umetnin se je Hoyerjeva trudila sestaviti kar najbolj popoln pregled odnesenih del, vanj pa je vključila raznovrstne doseljive podatke o umetninah, denimo o njihovi ohranjenosti in restavriranju. Pri tem se je oprla na sezname, ki so začeli nastajati takoj po drugi svetovni vojni in na svoje ugotovitve ob ogledu umetnin.

V razpravi *Prizadevanja oblasti za vrnitev v Italiji ostale kulturne dediščine* Salvator Žitko prikaže pravna prizadevanja bivše jugoslovanske in sloven-

ske oblasti, da bi bile umetnine vrnjene. Pri tem upošteva zgodovinske okoliščine, ki so vzpostavile novo mejo med Italijo in nekdanjo Jugoslavijo oziroma Slovenijo, ter določila mirovne pogodbe iz leta 1947, Londonskega memorandum iz leta 1954 in pismem Minič-Rumor v okviru Osimskih sporazumov leta 1975.

Likovna priloga z dokumenti, oblikovala jo je Neva Štemberger, prinaša vizualne podobe umetnin, dokumente in potrdila o njihovem umiku oziroma odvzemu in posnetke okolij, od koder so bile odnesene, je po poročanju Slovenske tiskovne agencije še zapisal urednik knjige.

Na razstavi v muzeju Revoltella je predstavljenih 21 restavriranih umetniških del, ki so nastala od sredine 14. do sredine 18. stoletja. Gre za dela, ki so bila odnesena iz piranskih cerkva sv. Jurija, sv. Štefana in Marije Tolažnice, iz koprškega Pokrajinskega muzeja, iz piranske občinske palače in iz nekdanje piranske bolnišnice, tem pa so dodana štiri platna iz koprškega samostana sv. Ane. Med razstavljenimi deli ni nobene umetnine iz Hrvaške.

Kot je znano, je bila omenjena razstava napovedana za april letos, a je bila prestavljena. Slike je 62 let zatem, ko so bile odnesene in shranjene v zaboj, pred oči javnosti v Beneški palači v Rimu ponovno postavil umetnostni zgodovinar in nekdanji namestnik italijanskega ministra za kulturo Vittorio Sgarbi. Ob odprtju razstave v tržaški Revoltelli in predstavitvi omenjene knjige pa sta se na problematiko vračanja v Italiji

zadržanih umetnin iz slovenskih obalnih mest odzvala tudi medškofijski odbor za kulturo pri Slovenski škofovski konferenci, ki, kot je za Slovensko tiskovno agencijo povedal Božo Rustja, vztraja pri svojih stališčih iz leta 2002 in še naprej podpira legitimna prizadevanja vseh pristojnih ustanov na območju današnje koprške škofije za vrnitev leta 1940 odpeljanih umetnin in arhivskega gradiva; koprška škofija, ravno tako še naprej zagovarja stališče, da umetnine in arhivsko gradivo spadajo tja, od koder so bili odvzeti.

Kratek komentar

Izvajanju mag. Božota Rustje lahko samo pritrudimo, saj smo nalašč objavili dve agencijski vesti Slovenske tiskovne agencije, ker smo o odpeljanih umetninah že pred časom pisali. Nismo ne toliko naivni in ne toliko potrpežljivi, da bi danes lahko verjeli, kako je razstava v muzeju Revoltella v Trstu kulturno dejanje, saj je vsakemu oslu jasno, da gre za izključno politično dejanje, ki sicer nadaljuje niz političnih potez sedanje vlade. Dejstvo, da gre na razstavi v Trstu samo za umetnine, ki so bile nekdanj na ozemlju današnje Slovenije, pove tudi svoje, če pa vemo, da Italija načrtno noče zapreti vprašanja istrskih beguncev, ki naj bi sicer bilo urejeno zanjo z mednarodnimi dogovori. O tem priča dejstvo, da Italija še ni vzela niti evra z mednarodnega računa, na katerega je Slovenija nakazala odškodnino.

In zato le na kratko in jasno: Umetnine so bile odpeljane iz cerkva in Cerkev je bila tista, ki je v stoletjih ohranila kulturno in umetniško dediščino Evrope. Umetnine sodijo v cerkve, od koder so bile odpeljane, in prav Cerkev bi lahko preko svojih diplomatskih zvez pomagala pri rešitvi tega vprašanja.

JUP

Grad Kromberk in Goriški grad / Razstava Materika

Iskati in postavljati mejo, kaj je in kaj ni danes kiparstvo

Na goriškem gradu so v sredo, 22. t.m., predstavili mednarodno kiparsko razstavo, ki naj bi postala bienalna prireditev na Goriškem, in sicer na obeh straneh državne meje. Materika so poimenovali prireditev, ki so jo v četrtek, 23. t.m., odprli najprej v gradu Kromberk pri Novi Gorici, nato pa še na goriškem gradu.

Razstava Materika je sad sodelovanja sodobnih kiparjev iz Italije, Slovenije, Avstrije in Hrvaške, ki so jih izbrali Claudio Cerritelli, profesor zgodovine umetnosti z Akademije umetnosti Brera iz Milana, Peter Weiermair, nekdanji direktor Galerije sodobne umetnosti iz Bologne, Aleksander Basin, direktor Mestne galerije iz Ljubljane, in Radovan Vuković, direktor galerije Umjetnički paviljon iz Zagreba. Kritiki, ki so za razstavo izbrali deset najbolj reprezentativnih imen sodobnega kiparstva iz vsake od obmejnih

držav, so danes tudi spregovorili na goriškem gradu. Odbornik za kulturo goriške

občine Claudio Cressatti je na tiskovni konferenci dejal, da bo goriška občina naredila vse, da bi Materika postala tradicionalna mednarodna kiparska razstava, ki bi jo prireja-

li vsako drugo leto na obeh straneh državne meje na Goriškem. Prireditelji razstave, ki

hoče postati sodoben prerez umetnosti, so, tako Cressatti, goriška občinska uprava, mestna občina Nova Gorica, goriška pokrajinska uprava v sodelovanju z Goriškim muzejem iz Nove Gorice, finančno pa je razstavo podprla tudi Dežela Furlanije-Juljske krajine v sodelovanju s Fundacijo Goriške hranilnice. Cressatti je tudi poudaril čezmejni pomen kiparske razstave, ki bo v obe Gorici gotovo privabila veliko ljubiteljev sodobne umetnosti.

"Radi smo sodelovali pri tem projektu, tudi zato, ker se zavedamo, kako pomembno je danes najti prostor za sodobno umetnost in še posebej za ki-

pe. Dejstvo, da so kipi razstavljeni na dveh lokacijah, in to v Italiji in Sloveniji, ter še to, da bo razstaveni prostor tako notranjost obeh gradov kot tudi zunanje okolje, daje razstavi večji pomen in prav dialog med narodi, umetniki, njihovimi deli ter seveda dialog med umetniškimi deli in prostorom, v katerega bodo dela na razstavi umeščena, smo hoteli poiskati!" je povedal Peter Weiermair, ki je iz Avstrije pripeljal deset umetniških del prav toliko avstrijskih umetnikov.

Na razstavi Materika so na goriškem gradu in v gradu Kromberk na ogled kiparska dela sodobnih italijanskih, slovenskih, hrvaških in avstrijskih kiparjev v različnih tehnikah, ki gredo od bron, kamna, marmorja do žgane gline, železa, jekla, plastike, steklenih vlaken do odpadnih materialov, predstavljena pa bosta tudi video in fotografija, kot tudi samosvoje skulpture, ki združujejo zvok, materijo in instalacijo. Prireditelji so tudi povedali, da so skušali izbrati take kiparje, ki nimajo še petdeset let, a tudi niso več začeti-

rih že uveljavljenih slovenskih kiparjev v novogoriškem mestu sam odločil za mlajše slovenske kiparje, in to so Darko Golija, Metod Frlič, Jaka Mihelič, Primož Pugelj, Lujo Vodopivec, Mojca Smerdu, Marko A. Kovačič, Tobias Putrih, Paola Korošec in Damijan Kračina.

"Izbral sem mlade ljudi, mlade parje, ki razbijajo mejo in obenem postavljajo novo mejo med tem, kaj je ali ni danes skulptura!" je dejal Basin, ki se je tudi na glas vprašal, kam gre danes sodobno kiparstvo, in dodal, da si sam želi, da bi Materika zares postala tradicio-

nalna prireditev. Razstava skulptur štiridesetih sodobnih kiparjev Materika bo odprta do 30. oktobra letos, prireditelji pa so napovedali večjezični katalog razstave, ki bo izšel šele čez nekaj tednov, ker bi radi kipe fotografirali na razstavi sami in v prostoru, kamor jih bodo umestili.

Čezmejni pomen razstave je seveda prisoten, škoda, ker pri snovanju razstave ni domačih likovnih kritikov in domačih sil, kajti to bi dalo razstavi drugačno razsežnost.

ZUT

Tržaški škof msgr. Ravignani zlatomašnik

Raznolikost nas lahko združuje, ne pa deli

Tržaška verska skupnost se je minulo nedeljo v stolnici sv. Justa s simbolnim prisrčnim objemom poklonila zlatemu jubileju mašniškega posvečenja škofa Evgena Ravignanija. Bil je 3. julij 1955, ko je tedanji tržaški škof Antonio Santin posvetil v duhovnika mladega študenta tržaškega semenišča, ki se je po vojni vihri iz rodne Istre z družino zatekel v naše zalivsko mesto. Ko je bil že tri leta duhovnik, je odšel v Rim, da bi izpopolnil teološke študije. Ko se je vrnil v Trst, je začel s poučevanjem v semenišču; od 1963 do 1983 je prevzel na tem zavodu mesto

prefekta. Škof Santin mu je medtem poveril zahtevno nalogo, da skrbi za ekumenski dialog s

urednik pri škofijskem tvedniku Vita nuova. 7. marca 1983 je bil imenovan za škofa v Vittorio Venetu, ko je Bog k

Foto IG

Številnimi predstavniki krajevnih cerkva. Škof Ravignani je med svojim poslanstvom deloval tudi kot

sebi poklical tržaškega škofa Lovrenca Bellomija, ga je msgr. Ravignani leta 1997 nadomestil.

V nedeljski homiliji se je škof spomnil svojih pomembnih življenjskih mejnikov. Prisrčen spomin je namenil škofu, ki ga je posvetil v duhovnika, in staršem, ki ga skozi spremljajo v svoji evharistični dejavnosti, saj je pred časom msgr. Ravignani dal stopiti njuna zakonska prstana v enega večjega, ki krase njegov osebnostni kelih. Jubilar je nato omenil poslanico, ki mu jo je papež Benedikt XVI. pred nedavnim namenil. Po odlomku v slovenskem jeziku je škof nakazal še smernice, katerim mora naša tržaška cerkev slediti: nikakor se ne sme vase zapreti, čas je, da se odpre mestu, in to z nepristransko ljubeznijo do vseh njenih komponent, kultur, tradicij; odpraviti je treba medsebojna razsojanja. Spoznati moramo, da nas raznolikost lahko združuje, ne pa deli. "Edino naša enotnost bo lahko podkrepila evangelij, ki ga oznanjamo."

IG

Sv. Ivan

Praznovanje goda župnijskega zavetnika

Nedeljo, 26. junija, je pri Sv. Ivanu v Trstu potekalo osrednje versko slavlje ob godu župnijskega zavetnika sv. Janeza Krstnika. Po italijanski sveti maši je ob 9. uri iz župnijske cerkve krenila skupna procesija slovenskih in italijanskih vernikov, ki jo je vodil kaplan za slovenske vernike g. Milan Nemač ob sodelovanju slovenskega in italijanskega cerkvenega zbora, skavtov, prvoobhajancev, birmancev in narodnih noš. Sprevod je obredel svetoivanske ulice in se končal v cerkvi s slovesnim skupnim blagoslovom, nakar je sledila slovesna sveta maša v slovenščini, ki jo je daroval g. Nemač, obred pa je spremljalo petje domačega cerkvenega zbora. Tako procesijo kot začetek in konec slovesne maše je

oplemenitilo lepo pritrkovanje številne skupine pritrkovalcev z Vrhniko. Sicer je nedeljsko slavlje predstavljalo vrhunec praznovanj ob godu sv. Janeza Krstnika. Slovenska župnijska skupnost je tudi letos poskrbela, da so praznik farnega zavetnika spremljale tudi kulturne pobude. Naj pri tem omenimo razstavo narodnih noš z naslovom Prižgale smo kres, ki je bila na ogled v dvorani Marijinega doma od 19. do 22. junija. Na razstavi, ki jo je priredil Sklad za narodne noše Marta Požar, so bile na ogled predvsem noše, ki so bile izdelane v okviru dveletnega tečaja, ki

je potekal na sedežu svetoivanskih šolskih sester pod vodstvom Marte Košuta, poleg tega pa je bila razstavljena še starodavna noša, ki jo je poklonila domačinka Meri Černigoj. Drug pomemben kulturni trenutek pa je bil na sam god farnega zavetnika, 24. junija, ko je v župnijski cerkvi zvečer nastopil sloviti Komorni zbor Ipavska iz Vipave pod vodstvom Matjaža Ščeka, ki je občinstvu postregel z izborom iz svetovne, zlasti pa iz sodobne slovenske zborovske zakladnice, poleg tega je koncert vseboval tudi nastop znanega zamejskega kitarista Marka Ferija.

Svetoivanski slovenski verniki pa so se na predvečer praznika sv. Janeza Krstnika, 23. junija, zbrali pri tradicionalni maši v stari cerkvi sv. Janeza in Pelagija, po maši pa je na Stadionu 1. maj potekalo kresovanje s pestrim kulturnim sporedom, ki so ga oblikovali učenci 5. razreda osnovne šole Oton Župančič pod vodstvom učiteljice Sandre Montanari, mlada kitarista Glasbene matice Janoš Jurinčič in Tanja Cibiz iz razreda prof. Marka Ferija, kvartet flavt GM Sara Bembi, Irina Perosa, Meta Starc in Petra Marega pod vodstvom Erike Slama ter harmonikar Dušan Kovač. Verniki so se zbrali pri maši v stari cerkvi tudi 24. junija zvečer, praznovanje pa je doseglo vrhunec v nedeljo, 26. junija, z že omenjenima procesijo in mašo.

Ob sklepu šolskega leta

Zaključna prireditev učencev DSŠ "Igo Gruden" v Nabrežini

V soboto, 4.6.2005, je v KD "Igo Gruden" v Nabrežini potekala zaključna šolska prireditev učencev DSŠ Igo Gruden. Spored je bil zelo bogat. Učenci so se najprej predstavili polni dvorani z lutkovno igrico, ki so jo pod mentorstvom profesorice Vere Caharija in Nadje Doljak ter Tatjane Zerial, ki je pripravila scenografijo, sami napisali po pravljici S. Makarovič, sami jo tudi režirali, sami izdelali lutke in pripravili rekvizite. Sledila je predstavitev pesniških zbirk in šolskega glasila "Jadro" ter ponovitev recitala "Koliko je vredna svoboda", ki je bil na šoli ob šestdesetletnici osvoboditve. Vredno je omeniti, da so vse te poezije spesnili učenci sami pod mentorstvom profesorice

Vere Caharija in profesorice Elene Sancin. Profesorica Vih-

ra Kodrič je vodila šolski pevski zbor pri izvajanju prelepih slovenskih pesmi in šolski narodno-zabavni bend je razveselil vse prisotne z baterijo, trobentno in harmonikami. Že dolgo let pa učenci DSŠ Igo Gruden vedo, da ni lepo, če si srečen sam, zato se je tudi letošnja zaključna prireditev končala z dobrodelno prodajno razstavo. To je že šesto leto, ko učenci pri-

pravljajo, pod mentorstvom profesorice likovne vzgoje Nadje Doljak in profesorice verouka Solange Degenhardt dobrodelno akcijo "Dar iz tvojih rok za skupno srečo 6". Letos je bil njihov trud namenjen sestri Luciji Catalano iz Nabrežine, ki opravlja svoje misijonsko poslanstvo med revnimi otroki v Boliviji. O njej, o zahtevnosti in dragocnosti njenega dela in važnosti naše pomoči je vsem spregovorila njena mama gospa Geni Catalano. S profesorico Doljak so učenci ustvarili prave umetnine: naslikali so panjske končnice, vazice in obeske s slovenskimi narodnimi motivi. Srečali so kulturno posrednico iz Bolivije in s profesorico Degenhardt poglobili poznavanje Bolivije in pripravili lepake, ki so krasili razstavo. Ob koncu prodaje smo z veseljem ugotovili, da smo nabrali kar 725 evrov. Denar smo takoj dali Goriškemu misijonskemu centru, ki je zadolžen, da ga v celoti izroči sestri Luciji.

Solange Degenhardt

Obvestila

Slovesnost na Vejni. ACM iz Trsta vabi v nedeljo, 10. julija, ob 17.30 na slovesno praznovanje sv. Cirila in Metoda. Somaševanje bo vodil novomašnik g. David Pahor z duhovniki jubilarji. Peli bodo Združeni cerkveni pevski zbori s Tržaškega. Zaželjeni so narodne noše in skavti, mladina in častilci svetih bratov. **Obvestilo za šolnike.** Urad za slovenske šole obvešča, da je bila na spletni strani Ministrstva za šolstvo (www.istruzione.it, Archivio news, 17.6.2005) objavljena okrožnica št. 57/2005 o dopolnitvi zavodskih lestvic za učno osebo šol vseh vrst in stopenj. Na istem mestu so objavljeni tudi ustrezni obrazci, ki jih je treba do 18. julija predložiti eni od izbranih šol. **ZCPZ Trst** vabi pritrkovalske skupine na srečanje, ki bo v soboto, 2. julija, ob 16. uri na Tabru.

Narodna in študijska knjižnica obvešča, da bo odprta s poletnim urnikom (8.00-16.00) od ponedeljka 27. junija do petka 2. septembra. Zaradi poletnega dopusta bo zaprta od ponedeljka 1. avgusta do petka 19. avgusta.

Darovi

Za Sklad Marta Požar za narodne noše daruje ga. Hedvika Kandut 20,00 evrov. **V spomin** na msgr. Angela Kosmača darujeta dr. Marko Udovič in Marija 200,00 evrov za Slovensko Vincencijevo Konferenco v Trstu.

Cestitke

V soboto sta si v rojanski cerkvi med sorodniki, prijatelji in znanci izrekla svoj življenjski DA Marija Mamolo in Fabio Ricciato. Veliko sreče in božjega varstva na skupni življenjski poti jima želi Rojanski cerkveni pevski zbor.

Občni zbor SDGZ

V dvorani Zadružne kraške banke na Opčinah je minuli ponedeljek potekal občni zbor Slovenskega deželnega gospodarskega združenja, ki je bil strogega delovnega značaja. Predsednik SDGZ Edi Kraus je v svojem poročilu poudaril, da je kader združenja z lanskim delovanjem le delno zadovoljen, saj je navzkrižje nenaklonjenih gospodarskih okoliščin - tako državnih kot evropskih - posredno vplivalo na delovanje mikroekonomskih podjetij. Več prihodnjic.

Pogovor Jure Levart

Draga mladih tokrat na temo solidarnosti

Letošnja Draga mladih bo potekala v Celju, v Domu sv. Jožefa, od 7. do 10. julija. Nanjo so vabljeni vsi mladi, ki radi razmišljajo, ki jih zanima poglobljati in sooblikovati razvoj slovenske družbe, ki jim je pri srcu ustvarjanje skupnega slovenskega kulturnega in duhovnega prostora. Vabljeni so mladi, ki se radi zabavajo ob aktivnem in kreativnem delu v workshopih, ter tisti, ki radi plečeje vezi z vrstniki iz vse Slovenije, Koroške, Porabja in zdomstva. Mladi iz naših krajev se bodo na Drago mladih odpravili skupaj: kdor bi se rad pridružil skupini, naj se obrne na Eriko, na tel. št. 040-370846, ob ponedeljku do petka v delovnih urnikih, naslov elektronske pošte je rast.mladik@hotmail.com. Pred začetkom prvega - poletnega dela Drage mladih (jesenski del bo 3. septembra na Opčinah) smo nekaj vprašanj zastavili letošnjemu glavnemu organizatorju, Juretu Levartu iz Celja.

Najprej bi te prosila, če na kratko predstaviš program letošnje Drage mladih.

Za osrednjo temo smo izbrali solidarnost. Srečanje bo slovesno odprl gospod France Cukjati, predsednik DZ RS. Osrednji gostje, ki bodo solidarnost osvetlili z različnih zornih kotov, so: filozof, prof. dr. Janez Juhant; antropolog, prof. dr. Jože Ramovš; sociologinja, prof. dr. Zinka Kolarič; sociolog, prof. dr. Andrej Fištravec; teolog, mag. Branko Cestnik; novinar Bojan Wakounig iz Avstrije. Podrobnosti o programu lahko odkrijete na spletni strani www.dragamladih.org. Na isti strani se lahko tudi direktno prijavite na Drago, drugače pa se lahko obrnete na organizatorje.

Draga mladih pa je za mlade privlačna tudi zato, ker ponuja veliko zabave ter možnosti medsebojnega spoznavanja v delavnicah in na izletih....

Tako je. Poleg študijskega dela na okroglih mizah in predavanjih dajemo velik poudarek tudi praktičnemu delu po delavnicah in študijskim ekskurzijam. V popoldanskem času bo na voljo pisana paleta delavnic, v katerih bodo lahko udeleženci ob izkušenih voditeljih spoznali marsikaj koristnega in zanimivega. Temu bodo sledile ekvativne in izletne v okoliške kraje, kjer bomo spoznali kulturne in naravne znamenitosti tega dela Slovenije. Odpravili se bomo po tipični stajerski vinski cesti, obiskali rimski park Nekropolo in srednjeveški samostan v Žičah in še bi lahko naštevali. Ob večerih pa bo poskrbljeno za bogato kulturno in zabavno dogajanje. Tako bomo med drugim gostili dramskega igralca Gregorja Čušina in njegovo monokomedijo Hagado, ki je bila slovenska komedija leta 2003. Komedia ima globoko vsebino, obenem pa se ob njej nasmeješ do solza!

Draga mladih je edinstvena prireditev, ker povezuje mlade Slovence iz zamejstva, Slovenije in zdomstva. Kako uredite ta cilj?

Pri pripravi Drage mladih sodeluje preko deset študentskih in mladinskih odrganizacij iz Slovenije, Italije in Avstrije. Med glavnimi organizatorji je tudi društvo Mladi v odkrivanju skupnih poti (MOSP) iz Trsta. Draga mladih je pravo vseslovensko srečanje mladih, ki ne izključuje resnično nikogar in gradi na dialogu in strpnosti. Letos pričakujemo preko sto mladih iz Slovenije in zamejstva, pretežno študentov in mladih izobražencev. Upamo, da jih bo nekaj prišlo tudi iz vašega zamejstva in Koroške, povabili pa smo tudi zastopnike Slovencev iz Madžarske ter skupino maturantov iz Argentine. Vabim torej vse mlade iz Trsta in Gorice, da se Drage mladih udeležijo in nas obiščejo v Celju, od 7. do 10. julija!

Breda Susič

Postavitev plošče na Trbižu

Poklon spominu na dr. Alojzija Dolharja

Kljub poletni vročini, ki je zajela tudi Kanalsko dolino, so preteklo nedeljo na Trbižu primerno obeležili delo in lik pokojnega zdravnika, sicer Tržačana po rodu, dr. Alojzija Dolharja.

tja do svoje nepričakovane smrti leta 1969. Zasluge ima predvsem kot človek, ki se je vsestransko boril za narodnostne pravice slovenskega življa v Kanalski dolini in bil vsestransko predan zdravniškemu poklicu.

letič. V imenu Društva za negovanje rodoljubnih tradicij organizacije Tigr je podčrtal vsestransko vlogo Alojzija Dolharja predvsem v povojnem času, kot borca za narodne pravice Slovencev v Kanalski dolini.

Poleg svojcev sta bila prireditelja srečanja še Društvo za negovanje rodoljubnih tradicij organizacije Tigr Primorske ter Slovensko kulturno središče Planika v Kanalski dolini. Na domu, kjer je živel in imel svojo zdravniško ordinacijo pokojni Alojzij Dolhar, so svojci postavili primerno spominsko ploščo. Predstavnik SKS Planika je pozdravil prisotno množico z nekaterimi uvodnimi mislimi. Med drugim je povedal, da je dr. Alojzij Dolhar bil vsestranska osebnost z velikimi zaslugami na narodnostnem področju predvsem med drugo svetovno vojno in v povojnem obdobju

Omenil je tudi Dolharja kot planinca, ki bi ga zlahka primerjali Juliusu Kugyju zaradi njegove ljubezni do gora in gorskega sveta nasploh. Za to priložnost je SKS Planika tudi izdalo knjigo o liku dr. A. Dolharja, uredil jo je pa vnuk Erik Dolhar (o knjigi bomo poročali drugič). Kot je v samem uvodu napisano, je knjiga posvečena zdravniku, športniku in vsestranskemu borcu za narodnostne pravice slovenske manjšine. Monografija naj bi bila v trajen spomin in nauk prihodnjim generacijam. Glavni govor na spominski prireditvi je imel prof. Bojan Pav-

Dolina je bila prav v povojnem času v našem zamejstvu najbolj zanemarjena in pod pritiskom asimilacije. Podčrtal je tudi Dolharjevo vlogo zdravnika, ki se je sredi noči podajal na obisk bolnikom kjerkoli v dolini, človeka, ki je bil vedno pripravljen na pogovor in na sodelovanje, odprtega značaja, ki je rad v družinskem krogu gostil znance, ki so prihajali na počitnice v Kanalsko dolino.

Vida, Dolharjeva hči, je zaključila prireditev z besedami: "Če ne bi bilo mame Ide, ki je bila stebel ter hiše, verjetno bi ne bilo niti Alojza". Na lepi prireditvi sta zadoneli slovenska beseda in slovenska pesem, in to v samem centru Trbiže. Prisotna je bila množica ljudi, domačinov ter mnogo Dolharjevih družinskih prijateljev. Med prisotnimi naj omenimo generalnega konzula Republike Slovenije Jožeta Šušmelja s soprogo ter predsednika SKGZ Rudija Pavšiča. Prireditve je glasbeno oblikoval zbor iz Ziljske doline, in sicer Kvartet družine Zwitter.

Rudi Bartaloth

Tekmovanje slovenskih skupin Rock festival v Rožu

Skupina Bališ je med Slovenci na Koroškem postala sinonim za rock glasbo ne samo zaradi avtorskih pesmi, v katerih združujejo rock in blues z obirskim narječjem, ampak tudi kot organizatorji rock koncertov. V petek, 17., in v soboto, 18. junija, so se vabilu skupine Bališ na Rock festival v dolini (Rock im Tal). Na tekmovanje bendov, ki je potekalo petek, 17., so se odzvale skupina Superlizo iz Ljubljane, Dirty Fingers iz Trsta ter koroški skupini Trillain in Out of plumb. Tekmovanje med

skupinami je pokazalo, da se tudi v slovenščini (tako so

namreč prepevali Superlizo in Dirty Fingers) oziroma

nemščini lahko ustvarijo teksti, ki se čudovito spajajo z rock glasbo. Zirijska je na koncu podelila glavno nagrado - to je snemalni dan v studiu na Dunaju - ljubljanski skupini Superlizo, ki bo v kratkem tudi izdala prvo zgoščenko. Na koncu večera je pred številnim občinstvom nastopila tudi skupina Bališ, ki je na odru predstavila ne samo dobršen del svojega repertoarja, ampak tudi, kako se je sčasoma skupina povečala. Prisotnost legende avstrijske rock glasbe Helmuta Bibla, ki je svoj čas igral kitaro za Falca, je za Bališevce tudi v odskih nastopih prijetna zvočna obogatitev. **PR**

Problem obrobnih gorskih občin Špacapan obiskal Tipano

Deželni svetnik SSK Mirko Špacapan je na povabilo župana Elia Berre obiskal občino Tipano v Beneški Sloveniji. V razgovorih, ki so najprej potekali v občinski hiši, potem pa v agriturizmu v Bonih (Campo di Bonis) in pri katerih je sodeloval celotni občinski odbor, so predstavniki terse skupnosti Špacapanu orisali težave svoje realnosti. Obrobnost Tipane, Plešišča in Prosnida, glede tudi na samo ozemlje Nediških dolin, ki že po svoje trpi zaradi razvojnih in finančnih težav, a ki premore vsaj pozitivne čini-

telje, kot so dvojezični šolski center v Špetru ali denarni deželni poseg za občinske uprave pod Matajurjem, ki so se združile v projekt Radar, ne hvala, je žal še kako vidna. Dostopnost, cestne povezave in njihovo vzdrževanje, vključno s posegi za zmanjšanje nevarnosti zaradi usadov ali padanja kamenja, dograditev vodovoda iz Brezij (Montemaggiore) v Tipano, ki je poleti brez vode, uporaba in vzdrževanje popravljenih kasarn ali bivših šol v počitniške namene, skrb za ostarele in osebe s posebnimi težavami, potreba

na debata. Špacapan je izjavil, da razume in se strinja z občutkom osamljenosti, ki prevzema upravitelje obrobnih gorskih občin v Benečiji. Tipano je deželni svetovalec SSK dobobra spoznal še v času, ko je kot voditelj skavtske organizacije pomagal pri obnovi potresu in z domačini navezal globoke osebnostne odnose. V svojem delu - je dejal svetnik - se bo skušal tako ravnati, da ne bo manjkala njegov doprinos in tisti celotne Slovenske skupnosti pri reševanju problemov ljudi v tipanski občini.

Otvoritev Kotarskih dni z gostovanjem Beneškega gledališča

"An oča za mojo hči"

Letošnji, že osmi "Kotarski dnevi" so se pričeli v znamenju čezmejnega sodelovanja slovenske kulture v starem breginjskem jedru, kjer je gostovalo Beneško gledališče iz Špetra Slovenov oz. Špetra, kot je danes v krajši rabi.

V organizaciji Kulturnega društva Stol Breginj so se konec tedna v starem breginjskem jedru začeli Kotarski dnevi s predstavo "An oča za mojo hči", na besedilo rojaka Adriana Gariupa in v izvedbi Beneškega gledališča, ki je obenem igralec in režiser.

Z glavno vlogo zaskrbljene, privlačne mame Adriane Drechogna, ki se ji je nesojeni mož ponesrečil pred poroko, skupaj z novim zaljubljenim snubcem (Adriano Gariup) gledalce očarata v temperamentnem tempu, ob tekočem poznavanju teksta, obvladata igralsko mimiko in takoj na začetku najdeta živ stik z gledalci, ki glasno reagirajo s smehom in na druge načine, da je predstava breginjskemu jedru vrnila življenje in je skupaj z vsemi prisotnimi, vsaj za eno uro, zares postalo je drevo kulture v tem okolju. V pričakovanju razpleta so se gledalci vživeli v duhovite prizore in se sijajno zabavali pa tudi pomislili, kako je zgodba aktualna.

Ponesrečeni, nesojeni ženin (Roberto Bergnach), se je tudi tokrat izkazal kot mojster amaterske improvizacije. Hči (Cicilija Blasetig), ki se vključuje v Beneško gledališče, je s svojim nastopom, po mnenju tistih članov gledališča, ki so bili tokrat med gledalci, in Marine Cernetig, koordinatorke med beneškimi društvi, dokazala, da ni skrb za kvalitetno nasledstvo pionirjev tega gledališča pri vključevanju svežih moči in idej. Ob tem je razveseljivo, da je Blasetigeva nekdanja učenka prvih razredov dvojezične šole iz Špetra, ki letos praznuje 20-letnico ustanovitve. V tem, že poletno dišečem kotarskem večeru, v očarljivem okolju lepo obnovljenih hiš, ki s svojimi balkoni delujejo kot amfiteater, je posebno zlahtnost prispel ženski zbor Vokalne skupine Breginj. Po predstavi je predsednica kulturnega društva, upravičeno navdušena organizatorka teh predstav Vida Škvor, delovno temperament-

na, naturalizirana Kotarka, učiteljica iz Štajerske, ki kaže dobro srce in iskreno veselje na odprti dlani, povedala: "Naše kulturne dneve smo poimenovali po našem Kotu - Kotarski dnevi. Ob posebnih priložnostih tudi Kotarski večeri, če potekajo pozno zvečer. Kot vedno smo tudi tokrat povabili v go-

'da je paršlo uan dno dijelo, ki je simpatično. Troštam se, da se buojo ob njem gledalci še naprej zabavali. Vanj smo uležili vse gledališke oz. življenjske izkušnje - našo beneško dušo. Zgodba se dogaja ženski današnjih dnevu, ki je ostala sama, zak mož je Sel..., ku pač rata. Ima hčerko, ki ima 19 let.

ste beneško gledališče. Brez nje ga si Kotarskih dni ne moremo predstavljati. Zato smo zelo veseli, da so se lahko tudi prvi dan odzvali naši prijatelji iz Benečije. Posebno Adriano Gariup, ki je tokrat v treh vlogah, v katerih smo ga prepoznali tudi kot pomembnega igralca." Po besedah Adriana Gariupa je igra sad amaterskega truda vseh štirih igralcev, od sicer njihove številnejše gledališke skupine. Letos so se že nekajkrat predstavili v najbližjih vaseh. Večer prej so bili prvič malo dalje "v tujini" v Srednjem. Tega večera pa so v Breginju in čeprav je na drugi strani meje, rečejo, da gostujejo doma. Od teh treh vlog se počuti najbolj doma kot igralec. "Igralstvo imam v duši, in dušici. Kot avtor in kot režiser vem in čutim..., da to nastaja, pravzaprav, nekako vzporedno s potrebo po izražanju prav naše beneške specifike, ki je ne morejo popolnoma nadomestiti niti dela svetovno znanih avtorjev, čeprav, nedvomno, vsebujejo veliko univerzalne človeške filozofske izpovedi, katere višine, brez posnemanja, niso dosegljive vsakemu modernemu mislecu. Pri tem režiserskem oblikovanju sem povezal izkušnje nas vseh. "Tu smo se ložili ukupe", čeprav si ne domišljam, da je mogoče doseči velike stvari. Kljub temu nam gledalci priznavajo, pokažejo,

Ima svoji problemi, ku vsi ti mladi, an ima tale dve osebe, ki barle okoli nje..., an okuoli telih dveh moških se zavija tale, zelo aktualna storja, ki sem jo napisal, k je od današnjih dnevu". Tudi tokrat rojaki iz Benečije niso šli od doma brez harmonike in ob njej se je veselo družjenje, za katerega so Kotarke pripravile prigrizek in pijačo, kot en sam trenutek, raztegnilo do polnoči. Dogajanje na vasi je še neločljivo povezano z zvoki harmonike, plesom in nazadnje še s petjem podoknice. Žal je v Posočju malo predstav, ki bi vsebovale to celotno izročilo. Gotovo nas bodo prej ali slej v tem prijetno presenetili v kakšni od svojih naslednjih iger gostje iz Benečije. Godcev, četudi iz širšega kroga zgornjega Posočja, za to ne manjka, pevcev in folklornih skupin pa tudi ne. Pri folklorni skupini iz Bovca so mi npr. razodeli, da že študirajo plese iz Kota in jih bodo predstavili že to poletje. Pravzaprav presenečen je manjka, vendar najbolj navdušujoča so tista, ki redno prihajajo iz Benečije. To pa je največja garancija, da imajo ti ljudje globoke domače korenine in bodo te vasi živele brez meja in bo v njih življenje vse bolj privlačno. Pred "evropsko pomladjo" bi si takšne kulturne obiske težko predstavljali.

MM

Slovensko kulturno središče Planika Raziskovalni tabor Kanalska dolina 2005

Kot je že v navadi, so tudi letos pri Slovenskem kulturnem središču Planika Kanalska dolina organizirali raziskovalni tabor. Letošnji tabor se je sicer časovno odvijal prej kot prejšnja leta zaradi prezasedenosti raziskovalcev in mentorjev; v celoti pa je dosegel zastavljene cilje. Sodelavci tabora so bili priznani strokovnjaki, ki delujejo v okviru videmske, ljubljanske in koprke univerze ter ZRC Frana Ramovša iz Ljubljane. Koordinacija dela na terenu je opravljala mag. Nataša Komac sicer že dolga leta

sodelavka ter pedagoginja pri Planiki. Letošnji zastavljeni cilj je bilo raziskovanje naselja Lipalja vas, to je najjužnejša vas Kanalske doline, kjer je še mogoče slišati slovensko govornico, ki pa administrativno spada v občino Tablja. Raziskovalci so vzeli v pretres slovenski govor Lipalje vasi ter njeno podobo skozi čas. Žal je Lipalja vas skozi čas večkrat ostala pozabljena, kdaj pa kdaj so tam raziskovali; morda je razlog v tem, da je po času opcij med drugo svetovno vojno, po njej ter pod pritiskom

asimilacije ostalo v vasi zelo nizko število avtohtonega prebivalstva. Delo je potekalo po sklopih tako, da so raziskovali hišna imena Lipalje vasi ter pripravili etimološko razlago, sestavili so opis slovenskega govora vasi, (sicer je v vasi ostalo le nekaj govorcev slovenskega jezika), zbirali so ledinska imena. Zbrali so tudi pričevanja slovenskih govorcev Lipalje vasi in preverjali porabo ter jezikovno znanje. Cilj, ki so si ga zadali pri Planiki, je, da do spomladi prihodnjega leta izdajo tudi ustrezno publikacijo. Opozorili so tudi, da bo Planika do konca letošnjega leta izdala knjigo z naslovom "Slovenska govornica v Ovčji vasi", ki je sad dela lanskoletnega raziskovalnega tabora.

Rudi Bartaloth

Goriški upokojenci so se zbrali na občnem zboru

Na umestitveni seji so se poklonili Eldi Grauner

Na rednem občnem zboru, ki je bil po treh letih 1. junija letos ob 17. uri, se je zbralo v Kulturnem domu veliko članov. Najprej je nastopil društveni ženski zbor s štirimi pesmimi pod vodstvom pevovodje Stanka Benka. Po predsednikovem pozdravu so povzeli besedo trije gostje: Aldo Trnovec, predsednik Zveze društev upokojencev severne Primorske, ki je pozdravil tudi v imenu predsednika

srečanj, večdnevni potovanji in enodnevni izleti, nekatere tudi v sodelovanju s sorodnimi društvi. Glede pevskega zbora, ki je nastal l. 1983 pod vodstvom Pavline Komel, je predsednik povedal, da je ta pel v preteklosti v mešani zasedbi, od 2003 pa samo v ženski zasedbi zaradi pomanjkanja moških glasov. Zbor je celo zadnje desetletje vodila Elda Grauner Nanut, ki je žal pred kratkim prerano preminila,

martinovanje, silvestrovanje). Uspešno se družijo in povezujejo s sorodnimi društvi in organizacijami. To velja predvsem z društvom upokojencev Solkan, s katerim je goriško društvo pobrateno. Z njim sodelujejo pri organiziranju občasnih srečanj, razstav, na balinarskih turnirjih, družabnih popoldnevih in večerih. Prav tako ima društvo plodne stike z DU iz Nove Gorice in z vodstvom Zveze društev sever-

Foto Bumbaca

Društve upokojencev Slovenije, Jožef Bitežnik, predstavnik DU Solkan, in predstavnik KRUT-a Anamarija Terpin, ki je pozdravila tudi v imenu ZSKD. Sledila so podrobna poročila predstavnikov Izvršnega in Nadzornega odbora. Iz vseh poročil izhaja pozitiven obračun zadnje triletnice mandatne dobe. Predsednik Emil Devetak je med drugim poudaril "nujnost obstoja slovenskih društev, ker vsako od teh je dragocen del naše stvarnosti. Ne smemo si dovoliti, da se število društev zmanjša in da društva zaradi naše preskromne vneme, brezbrčnosti ali lagodnosti nehajo delovati. Vztrajati moramo. Od vseh nas je odvisen obstoj tudi našega društva." Iz tajniškega poročila je razvidno, da je letos vpisanih 410 članov. Vse načrtovane dejavnosti je društvu uspelo primerno izvesti. Društvena vsakoletna ponudba je obsegala več dejavnosti, kot so srečanja tudi v zvezi z izletništvom, vzdrževanje pevskega zbora, telovadni-rekreacijski odsek, balinarski krožek in sodelovanje s sorodnimi društvi. Srečanja so bila pretežno kulturno-prosvetnega značaja. V ta namen je društvo priredilo v treh letih več priložnostnih

njena smrt je društvu zadala hud udarec. Za zbor je zelo pomembno sodelovanje pri reviji zborov upokojencev štirih obmejnih mest z geslom Starosta mali princ. Ta se je začela v Gorici 2001 in se nadaljevala v Kopru, Trstu in Novi Gorici, vedno ob podpori KRUT-a in ZSKD. Letos bo potekal že drugi krog koncertov, in sicer v Gorici 23. oktobra. Ker se manjša število pevk, je želeli, da se zboru pridruži še druge. Telovadni odsek deluje že 23 let. Žal, da se ga zadnje čase udeležuje le nekaj žensk. Zato so toplotno vabljeni še drugi člani in članice. Zelo aktivna je ženska ekipa balinarskega krožka, ki deluje že 12 let. Ženske trenirajo v Sovodnjah na odprtem balinišču. Sodelujejo na tekmovanjih in turnirjih na obeh straneh meje. Člani društva so prisotni tudi v drugih, zlasti vaških društvih, kjer aktivno sodelujejo. Udeležujejo se tudi drugih prireditvev, srečanj, pohodov (npr. Števerjan-Gonjače, obmejni pohod iz Nove Gorice v Italijo itd.). Upokojenci si želijo družbe, sprostitve, medsebojnega srečanja, spoznavanja novosti in širjenja kulturnega obzorja. Srečujejo se ob tradicionalnih priložnostih (srečanje v naravi,

ne Primorske, ki vključuje naše člane v srečanja z upokojenci v Sloveniji. Društvo je pobrateno tudi z DU iz Trbovelj. Po možnosti sodeluje tudi z drugimi slov. društvi v zamejstvu, s KRUT-om, z ZSKD, s Planinskim društvom, s krvodajalci in z društvom Skala iz Gabrij. V programu so v tem letu še izlet na Pokljuko (9. julija), piknik v lovski koči nad Renčami (7. avgusta), dvo- ali triidnevni izlet v Emilijo-Romanijo (konec septembra). V sredo, 15. junija, so se člani Izvršnega sveta na umestitveni seji najprej hvaležno spomnili neurtne članice in pevovodkinje Elde Grauner. V Izvršni odbor so bili izvoljeni: Emil Devetak (predsednik), Franciška Grahek (zapisničarka), Majda Mačus (za pevski zbor), Saverij Rožič (za izlete), Ana Tomsič (podpredsednica), Emil Tomsič (podpredsednik), Ivo Tomsič (blagajnik), Emil Vogrič (za stike z organizacijami), Eda Lutman, Marija Štih in Zdenko Vogrič. Člani Nadzornega odbora so: Silva Stantič (predsednica), Silvana Berlot in Srečko Miklus. Letos jeseni se bo društvo preselilo s sedeža v ul. Croce v notranji del zgradbe na Verdijevem korzu št. 51.

EPD

Čedalje manj donosen posel

Veliko prodajalcev vode z niskimi cenami

Slovenija je bogata z vodami, saj vodne površine pokrivajo kar 272 km² države, viri pitne vode pa v 95% primerov izvirajo iz podzemnih voda. Vendar je voda v marsikaterem javnem vodovodnem omrežju onesnažena in torej nevarna za porabo oz. zdravje. Zlasti ravninski del Slovenije je zasičen z nitrati in pesticidi. Nov vir ogroženosti pomeni umetno onesnaževanje in utrjevanje snega na smučiščih. Drobcene granule, ki utrjujejo sneg, so namreč

mineralno gnojilo, ki vsebuje amonijske nitrato. Strokovnjaki še posebej opozarjajo na nevarnost takšnega onesnaževanja vode na Pohorju. Zaradi slabe kakovosti pitne vode in ponekod tudi pomanjkanja le-te se večja poraba ustekleničenih vod. V Sloveniji vode v omenjeni obliki prodajo okoli 150 milijonov litrov na leto. To je v primerjavi s potrošnjo ustekleničenih vod v drugih državah sicer majhna količina, vendar je na tržišču zelo velika ponudba

takšnih vod iz Slovenije in tujine. Cene so nizke in znašajo največ do 70 tolarjev za plastenko, v kateri je pol-drog liter vode. Domače polnilnice vode so združene v gospodarsko interesno združenje ustekleničenih vod Slovenije, katerega članice so Radenska Radenci, Kolinska Ljubljana, Platenka Rodomlje, Pivovarna Laško, Dana Mirna na Dolenjskem, Fructal Ajdovščina, Pivovarna Union in Vino Brežice. Omenjeno združenje je član Evropske zveze embalariranih voda s sedežem v Bruslju. Spričo številnih domačih in tujih polnilcev vode, ki delujejo v Sloveniji, je prodaja ustekleničene vode čedalje manj dober in donosen posel. M.

Na Mostu na Soči

Jubilejno srečanje primorskih gospodarstvenikov

Organizaciji Gospodarske zbornice Slovenije - Območne zbornice za severno Primorsko je v okviru letošnje, že triinšedesete turistične prireditve Noč na jezeru na Mostu na Soči v ponedeljek, 20. junija, potekalo jubilejno, deseto srečanje primorskih gospodarstvenikov, ki se ga je v lepem vremenu udeležilo lepo število gospodarstvenikov in podjetnikov s severnega in južnega konca Primorske. Srečanja, ki je minilo v sproščenem vzdušju, so se udeležili tudi minister za gospodarstvo Andrej Vizjak, predsednik GZS Jožko Čuk in trije evropski poslanci Jelko Kacin, Borut Pahor in Ljudmila Novak. Zbrane pod prireditvenim šotorom ob jezeru je uvodoma pozdravil župan Občine Tolmin Ernest Kemperle, ki je med drugim izrazil tudi prepričanje, da gre gospodarstvu v občini kar dobro. Poudaril je, da stanje brezposelnosti na Tolminskem ni problematično, med uspešnimi podjetji pa je izpostavil predvsem podjetje AET Tolmin, ki je prav na isti dan (malo pred začetkom srečanja gospodarstvenikov) praznovalo 50-letnico delovanja. Predsednik GZS Jožko Čuk je povedal, da se moramo glede na hitro spreminjajoče se razmere v Evropski uniji zanesti predvsem sami nase. Izpostavil je predvsem problematiko posebnega

pravca na plačo, o katerem je dejal, da so od nove vlade pričakovali, da bo hitreje ukrepala na tem področju. Poleg davčne problematike je kot perečo izpostavil tudi problematiko finančne

Predsednik GZS Jožko Čuk je ministru repliciral z izjavo, da obstajajo številni drugi dejavniki, ki bi bistveno bolj prispevali k razvoju slovenskega gospodarstva kot pa

nediscipline in dodal, da se predvsem mala podjetja pritožujejo nad razmerami v poslovnem okolju, v katerem delujejo. Čuk je še povedal, da gospodarstvo lahko napreduje le z investicijami, ob zaključku govora pa je vsem zbranim zaželel dobro poslovno kondicijo tudi v prihodnje. Minister za gospodarstvo Andrej Vizjak je zbranim povedal, da so davčne spremembe že v teku, in da imajo na ministrstvu jasno razvojno vizijo, katere rezultati pa bodo vidni šele čez leto ali dve. Povedal je še, da jim je v rebalansu letošnjega državnega proračuna uspelo povišati sredstva za gospodarstvo. Izpostavil je tudi pomembnost povezovanja znanosti in gospodarstva ter neposrednih spodbud in spregovoril o spremembah, vezanih na plačevanje članarine GZS.

ukinitev plačevanja obvezne članarine. "Predlagani zbornični sistem jemlje gospodarstvu moč, saj ga cepi," je še povedal Čuk in izrazil prepričanje, da bo cel sistem na ta način dražji, kot je zdaj. Evropski poslanec Borut Pahor je izrazil prepričanje, da spremembe, do katerih prihaja v Evropi ob sprejemanju evropske ustave in proračuna, vsekakor lahko vplivajo na življenje v Sloveniji. "Če bo Evropa v krizi nekaj časa, bodo skušale močnejše članice izsiliti Evropo dveh hitrosti oziroma Evropo več krogov. Ključno vprašanje pri tem pa je, v katerem krogu bo Slovenija?" je še dodal Pahor in zaključil s pojasnilom, da bi z gospodarsko rastjo nad petimi odstotki v desetih letih lahko prišli na evropsko povprečje.

Nace Novak

Nasveti varčevalcem

Perspektive finančnih trgov v prihodnjem polletju

Morningstar, mednarodno podjetje za ocenjevanje in analize investicijskih skladov, je med 3. in 13. junijem opravilo redno mesečno anketo med 23 najbolj priznanimi in na italijanskem finančnem tržišču prisotnimi upravitelji skladov (angl.: fund manager). Splošna slika kaže, da med slednjimi prevladuje optimizem za tokijsko borzo. Z razliko od prejšnjih 6 mesecev je pozitivna naravnost do ameriških delniških trgov postala bolj izrazita in dosegla višino preferenc za evropske borzne tečaje. Upravitelje skladov sicer zaskrblja negativna gospodarska konjunktura v Italiji. Vsekakor v prihodnjem polletju naj bi se delniški indeksi na stari celini in na "Wall Streetu" gibali okrog sedanjih vrednosti. V vsakem primeru glavnina vprašanih upraviteljev ne predvideva nikakršnega evforičnega polletja na svetovnih borzah in samo 20% "fund managerjev" navdihuje pesimizem.

Podrobni rezultati zadnjega opravljenega dela kažejo, da 45,5% intervjuvanih upraviteljev skladov meni, da bodo v prihodnjih mesecih evropski indeksi ohranili sedanjo moč v nasprotju z mnenjem 31,8% vprašanih, ki verjamejo v nadaljnji vzpon delnic na stari celini. Za nihanje delniških tečajev v ZDA okrog današnjih kotacij se je opredelilo 47,8% anketirancev, v nadaljnji porastek pa zaupa 30,4% vprašanih upraviteljev skladov. Optimizem na "Wall Streetu" narokuje dobre poslovne perspektive ameriških podjetij ter ugodna gospodarska konjunktura najbolj razvite države na svetu. Z razliko za evropske delnice nekateri analitiki menijo, da so trenutno ameriške delnice nekoliko precenjene. Največji optimizem velja za delniške trge na Japonskem. 61,0% "fund managerjev" namreč meni, da bodo tečaji delnic v tej državi rasli tudi v prihodnjem polletju. Pozitivna naravnost

ima svojo osnovo v rasti notranje potrošnje ter v strukturalni preureditvi japonskih podjetij. Za valutna tržišča skoraj polovica anketirancev (45,5%) meni, da je evropska skupna denarna enota v odnosu do dolarja zaključila svoj vzpon navzgor. V prihodnjih 6 mesecih naj bi razmerje dolar/evro nihalo v intervalu 1,25-1,30. Zadnja referenda v Franciji in na Nizozemskem za ratifikacijo evropske ustave naj ne bi privedla do občutenega zmanjšanja vrednosti evra v odnosu do ameriškega dolarja. V sedanjih finančnih konjunkturah sta vsekakor prisotna dva faktorja, ki nasprotujejo vplivata na razmerje dolar/evro. Višja ključna obrestna mera v ZDA napoveduje okrepitev ameriške valute, nasprotno pa učinkuje obsežen primanjkljaj v ameriški trgovski bilanci. Kate- ra silnica bo prevladala? Bralci lahko sodelujejo pri naši rubriki z vprašanji in pripombami. Elektronska pošta: s.pahor@tin.it.

Stojan Pahor

Lutkovna delavnica Otroškega pevskega zbora Ladjica

Devinski vrt ustvarjalnosti

“Ravno ko se nahajam v Devinu, mi prihajajo na misel besede, ki jih je zapisal hrvaški pesnik Luko Paljetak: Ko ljudje ne bodo več na tej zemlji, bodo lutke pričale o njihovem obstoju. Če bi se lutke in angeli nekoč spopadli... : ubogi angeli.” Tako nam je povedala vzgojiteljica Jelena Sitar med premorom lutkovne delavnice, ki je minuli teden potekala na sedežu devinskih zborov. Domači OPZ Ladjica je letos ob podpori ZKB za Opčin in Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu priredil kar posebno pobudo z naslovom Devinski vrt ustvarjalnosti, ki je bila namenjena osnovnošolskim učencem in srednješolskim dijakom. Slednji so v popoldanskih urah obiskovali gledališko delavnico, ki jo je vodil član ansambla SSG Gregor

Geč. Prireditelji so pojasnili, da so želeli osnovnošolskim malčkom popestriti zgodnji po-

Foto IG

letni čas z novo pobudo, ki ne bi težila k tradicionalni pevski in glasbeni dejavnosti, pač pa zajela drugačno, menda bolj celovito in vzgojno popolnejšo področje lutkarstva.

Otroci so tako pod mentorstvom slovenske pedagoginje in gledališke delavke Jelene Sitar ves teden oblikovali lutke različnih barv in velikosti ter

jih prirojili scenariju otroške zgodbe Zrcalce, pri kateri so mladi ustvarjalci svobodno preoblikovali konec, ki je postal tako veliko “bolj demokratičen kot sicer”, nam je zaupala Sitarjeva. Kako pa lahko lutke spodbujajo ustvarjalnost mladinskih oz. otroških generacij, kako si lahko lutke izborijo prostor, ki ga danes pri vzgoji in prostem času otrok tako agresivno zasedata televizija in računalnik?

“Otroci se danes prepogosto ne znajo več igrati kot nekoč. Tudi ne berejo toliko kot včasih. Računalniki ponujajo le suhoparno možnost izbire, s svojim binarnim sistemom nikakor ne vodijo k svobodnemu ustvarjanju: kompjuterji so naravnani na relaciji - potrdi ali ne -, nakar se tudi možgani potemtakem oblikujejo. V umetnosti pa vedno obstaja tretja možnost - da, ne, možno -. Kreativnost je zato nekaj, kar nas dela svobodne, ne glede na to, ali bo otrok v svojem življenju postal inženir

Foto IG

ali bančni uradnik. Tak način razmišljanja ti gotovo pomaga,

da lažje spoznaš tretjo pot.” Svobodnost v današnjem svetu kalupov? “Tako. Nenehno so naše sanje potlačene v neke sheme: dovolj je, da se ozremo na reklamne plakate, in opazimo, kdo se nam s teh smehlja. Svet žre nato antidepressive, ker ni tak, kot ga fikcijski plakati razkazujejo. Ustvarjalna svoboda je nekaj, kar te dela človeka. V to verjamem in zato se tudi s tem ukvarjam.” Na kakšen način lahko lutke

vplivajo na pedagoški razvoj otroka? “Lutke ponujajo

in spodbujali k ustvarjanju; z lutkami pa je zadeva veliko bolj

kompleksno, saj ta postopek predpostavlja, da se mora otrok spoprijeti z različnimi vzgojnimi področji hkrati: nekaj mora povedati, ročno preoblikovati material v določeno figuro in jo nato oživiti; nenazadnje pa mora svoj trud predstaviti pred občinstvom. Gre torej za celostni način vzgajanja. Kreativnost je danes silno pomembna: ni dovolj, da otrok požre le to, kar mu odrasli ponujajo, veliko bolj pomembno je, da otrok razmisli o tem, kar sproti dela.”

Igor Gregori

Foto IG

Foto IG

malčkom več vrst ustvarjalnosti. Ko sem obiskovala šolo, so mi vzgojitelji naložili v roke barvice

otrok razmisli o tem, kar sproti dela.”

Zagreb, 22. junija / Vrnitev skupine Bijelo dugme

Mozaik z zagrebškega Maksimira

Tramvaj številka 11, ki povezuje osrednji trg bana Jelčića in najbolj nogometni del Hrvaške, zagrebški stadion Maksimir, je bil v vročem in soparnem popoldnevu hrvaške prestolnice celo popoldne neverjetno poln. Nogometna sezona je že zdavnaj mimo, tudi Bad blue boysi (navijači Dinama iz Zagreba) se ne potepajo več po Maksimirski ulici.

Nogomet je bil v sredo, 22. junija, vsem prisotnim deveta briga. Zagreb je imel namreč pomembno nalogo prispevati dragocen kamenček v mozaik mita, ki se je

zagrebške mestne razsvetljave, pa seveda na zidovih poslopj, je bilo mogoče najti vse od velikih plakatov do malih sporočil: “Prodajam karte za koncert skupine Bijelo dugme”. Se-

vpiti: “Karte, karte pocieni!”. Da, neverjetno! Legendarna skupina Bijelo dugme ponovno skupaj. In ob kitaristu Goranu Bregoviću vsi trije pevci, ki so v sedemdesetih in osemdesetih

sedemdesetih in osemdesetih, vse od življenja navadnih ljudi v takratni Jugoslaviji do Maradonovih vragolij na SP '86. Nad vsem in vsemi pa je bdel on, nenadomestljivi Brega, pravi prvi mož skupine. V svilenem suknjiču in zeleni srajci je s svojim stilom in karizmo v zagrebški večer pričaral akorde zlatega rockovskega obdobja, pomešane z neenakomernimi ritmi in disonancami, tipičnimi za balkanski

melos. Nostalgčni pridih so koncertu dajale back vokalistke, v bolgarske narodne noše oblečene članice Bregovićevega Orkestra za vijenčanje i sprevo, divje in priganjajoče ritme balkan rocka pa je popestrila skupina tubačev. Bijelo dugme so nazadnje igrali skupaj leta 1989, nepričakovani skupni povratak, ki ga je financirala Coca cola, je na noge spravil vse republike bivše Jugoslavije. Tudi v Zagrebu se je zbrala pisana paleta poslušalcev. V stadionu so se v velikem številu zbirale trume mladih zagrebitih oboževalcev, ki so jih ob poslovnem koncertu Bregovića in ostalih pred šestnajstimi leti starši še pestovali. Očitno gre za moč mita, ki se je predajal v ustnem izročilu od očeta do sina seveda z izdatno pomočjo plošč, kaset in nazadnje zgoščenk. In ta mit je napolnil stadion Mak-

Foto AC

veda tudi preprodajalci kart so imeli polne roke dela. “Prišel sem iz Gradca”, se je potožil

očarali rockerje vseh republik nekdanje Jugoslavije. Mozaik mita se je postopoma gradil. Ob

predstavitvi pevcev Željka Bebka, Mladena Vojčića - Tifa in Alena Islamovića so se na stranskih ekranih vrteli posnetki iz

Od leve proti desni: Bregović, Bebek, Tifa in Islamović

Foto AC

simir z množico kakih 60 tisoč poslušalcev. Mladi so ob zvokih uspešnic noreli, le lučaj stran od njih pa je zagrizen rocker srednjih let s košatimi brkami in dolgimi osivelimi lasmi, povezanimi v konjski rep, skoraj potočil solzo ob glasbi, ki ga je naplavila na otok spominov iz pred dobrih dveh desetletij. Plurigeracijsko sliko je zaokrožila figura malega petletnega dečka, ki je na očetovih ramah spremljal triurni koncert ter z rdečo ruto skupine, zavezano okoli glave, v ritmu glasbe mahal in krilil z rokami. Uspešnice so v topli zagrebški večer donele kot po tekočem traku. Baladi *Selme* in *Loše vino*, izrazito rockerske *Ne spa-*

vaj moja mala muzika dok svira in Tako ti je moja mala, kad lju-bi bosanac pa do poznejših *Padaju zvezde* in *Napile se ulice* in *Lipe cvatu*. Poslovilne Bregovićeve besede tokrat niso bile prepletne z nelagodjem s koncerta v Sarajevu, ki ga je povzročil Goranov komentar na bivšega bošnjaškega predsednika Alija Izetbegovića. Najbolj poznana hita, *Durdevdan* in *Hajdemo v planine*, sta tako dopolnila zagrebški mozaik glasbenih spominov. Islamovićev “Ajmo curice, ajmo dječaci” pa je še dolgo v noč v Zagrebu pretresal ulice v ritmu za eno noč ponovno oživljene-ga mita.

Andrej Černić

Tudi na odru je bil pravi žur

Foto AC

v treh večerih (Sarajevo, Zagreb, Beograd) zapisal v zgodovino balkanskega rocka. Na vsakem semaforju, na slehernem drog

eden izmed njih, “po poti me je ulovil dež in zdaj sem že pozven. Ostajajo mi še karte”. Takoj nato se je obrnil stran ter spet začel

predstavitvi pevcev Željka Bebka, Mladena Vojčića - Tifa in Alena Islamovića so se na stranskih ekranih vrteli posnetki iz

RESTAVRACIJA SVETA GORA - Nova Gorica
Tel.: 05 30-02-701

Menu že od 2000 sit
Za večje skupine dodatni popusti